БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 97 (6026) | 1950 оной майн 14, воскресенье | Сэн 20 мүнгэн

ТРАКТОР БҮХЭНИИЕ БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР АШАГЛАХА

НҮХЭР ТРАКТОРИСТ! Шинии шударгуу шанга ажалhaa хабарай тарилгын хожомдолые усадхаха ябадал дулдыдана. Үдэрэйнгөө нормо 200—300 процент дүүргэхыешни Эхэ оромнай, эрэлхэг араднай хүлеэжэ байна

★

Пар хахалалгые графигай ёhoop ябуулха

Хабарай тарилгые түргөнөөр, өр- шанартайгаар үнгэргэжэ ехэ- йд талмайнуудhaa үндэр ургаса ряаха зорилго хамагай шухала йна. Гэхэтэй хамта, ерэхэ жэлэй асын түлөө тэмсэл ябабашье комой ээлжээндэ табигдаха ёhо- Тиимэ хадань, эртын пар ха- лалгые хаа хаанагүй үргэнөөр уулха болоhобди.

Май соо хахалагдаhан эртын рые саашадань зүбөөр элдүүри- д байхада, полиие буртаг үбhэн- э сөбэрлэхэ, хүрьhэндэ шиг йто ба шөмэтэ зүйлнүүдые эл- жүүлхэ ябадал гүйсэд хангадаг йна.

Манай республикын колхозууд лон МТС-үүд пар хахалха тү- өө июнийн 10 хүрэтэр сүм дүүр- э ёhотой. Теэд, энэ хүдэлмэриин асые хараад үзэхэдэ, бүхыдөө ил 9 мянга гаран гектар хаха- даhан байха юм. Графигай оор майн 10 хүрэтэр 35 мянган ктар пар хахалагдаха байгаа. ухаршэбэрэй, Кударын, Кяхтын бусад аймагууд аяар мүнөө хү- тэр энэ шухала хэмжээ-ябуулгые лээдүй байна. Мүн Эгэтын, хтын, Гашейн, Хэжэнгын, Чеса- н, Торийн МТС-үүд пар хаха- лгада ороодүй байhaap. Тиихэ- нь, республикын хүдөө ажахын инистерствын МТС-үүдые эрхил- Управлени пар хахалалга нгадхахын орондо, харин шэнэ фик табихые hэдэдэг байба.

Мүн аймагуудтахи партийна, ветскэ, хүдөө ажахын органууд хахалалгын эрхим болзорнуу- й үнгэржэ байhан болобошье, энийе шамдуулха тушаа шуха- хэмжээ абанагүй. Тиихэлээр рим колхозууд болон МТС-үүдэй лбэрилэгшэд хабарай тарилга- нэгэн доро пар хахаланагүй, рин энэ хүдэлмэрийе хой- онь татажа байна. Тэрэнэй стэ олонхи аймагууд болон ТС-үүд графигаа үдэрhөө үдэртэ halдуулна. Мүн республикын дөө ажахын Министерство айм- йсэдкомуудай хүдөө ажахын та- гуудта ба МТС-үүдтэ график ргэhөөрөө хизаарлаад лэ, тэрэ- й дүүргэлтые шалганагүй.

Пар хахалалгын графигые дүүр- хын тулада, түбхын түрүүн, хаба- й полевой хүдэлмэринүүд дээрэ олхознигууд болон МТС-үүдэй дэлмэрилэгшэдэй ажалые зүбөөр мхидхэхэ шухала. Колхозууд ба МТС-үүд газар хахалалгаhaa улүү гараhан плугууд ба тракторнуу- даа тэрэ дары пар хахалалгада гаргаха уялгатай. Тиин, трактор болон хүдөө ажахын бүхы машинануудые дүүрэн хүсөөрнь ашагла- ха, колхознигууд ба трактористнуудай ажалай үндэр бүтээсэ, эрхим шанар туйлаха ябадал хангаха шухала. МТС-үүдэй дирекцинүүд поли дээрэ тракторнуудай хүдэлмэриие часай графигаар эмхидхэхэ, трактористнуудай миин байха ябадалые болиулха ёhотой.

Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим аймагуудай колхозууд пар хахалалга дээрэ мори унаае үни болотор гаргаагүй байгаа hэн. Энэ хадаа зарим нютагуудта пар хахалалгын түсэбые таhалдуулха ябадалда хүргөө. Гэбэшье, 1950 ондо зарим аймагууд нёдондонойнгоо энэ алдууе дабтажа байна. Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Иволгын ба бусад аймагуудай колхозууд мүнөө хүрэтэр пар хахалалгада мори унаагаа гаргаадүй байhaap.

МТС колхоз хоёрой хоорондо баталагдаhан договорнуудай пункт бүхэн хэлбэришэгүйгөөр дүүргэгдэхэ ёhотой. Тиимэдэ МТС бүхэн договорой ёhoop пар хахалха даалгабаряа харьяата колхоз бүхэндөө саг болзор соонь дүүргэхэ байна. Энэ талаар Курбын МТС hайн жэшээ харуулжа ябана. Энэ МТС эртын пар хахалха түсэбөө 30 процент дүүргээ.

Аймагуудай хүдөө ажахын таhагуудай, участково болон МТС-үүдэй агрономууд пар хахалалгын шанарые саг үргэлжэ хинан шалгаха уялгатай. Тэдэнэр трактор бүхэнийе предплужнигуудтай байлгахын түлөө, парай гүнзэгыгөөр хахалагдахын түлөө халуун оролдолго гаргаха байна.

Хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй түсэбые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, ургасые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын культурануудай валова суглуулгые ехэ болгохо ябадал тарянажалдахи шухала зорилгонуудай нэгэн мүн гэжэ XVI областной партийна конференциин тогтоол соо бэшэгдэhэн байна. Энээниие дүүргэхын тулада ерэхэ жэлэй үндэр ургасын бата бэхи үндэhэ hуури болохо эртын пар хахалха түсэбые аймаг, колхоз, МТС бүхэн болзор соонь, үндэр шанартайгаар дүүргэхэ ёhотой.

★

МТС-эй улаан тугта бригада

Ешинима Базаровай хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуудай бригада үндэр ургасын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсонхой. Бригадын трактористнууд Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ үдэр hүнигүй хүдэлмэрилжэ үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эдэнэр үсөөхэн хоногой турша соо эртын борнойлгын түсэбые 205 процент дүүргэhэн, мүн культиваци хэхэ, эртын пар хахалха даалгабаринуудаа саг соонь гүйсэдхэhэн байха юм.

Мүнөө энэ бригадынхид орооhото культурын тарилгые ойрын 2—3 хоног соо дүүргэхээ байна. Трактористнууд-комсомолецууд К. Доржиев, Д. Хайбзанов, В. Пахомов, мүн прицепщигүүд А. Зинеев, Б. Ахмизанова гэгшэд үдэрэй 2 нормо хүрэтэр дүүргэдэг байха юм.

Эдэнэрэй хэhэн хүдэлмэриие тарянажалай бригадын бригадир нүхэр Цоктоев тушаажа абадаг. Тиихэ зуураа шанарынь hайн гэжэ тэмдэглэдэг байха юм.

Бригадын гэшүүд полевой хүдэлмэри дээрэ үндэр бүтээсэ ба өрхим шанар ягаад туйланаб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ трактор болон прицепной машинануудай хойноhоо техническэ харууhа зүбөөр хэдэг байна. Тэрэнэй ашаар, тракторнуудынь эбдэржэ гү, али ямар нэгэн шалтагаануудhaa миил байхаяа болинхой. Мүн трактористнуудай ажалай жаяг заршам болон эмхидхэл hайнаар табигданхай.

Һаяхан Курбын МТС-эй дирекци ба партийна организаци тракторна бригадануудай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые гаргажа, нүхэр Базаровай бригадые илаhанда тоолоод, МТС-эй дирекци ба партийна организациин дамжуулгын Улаан туг барюулhан байна.

Улаан туг абажа омогорхоhон энэ бригадынхид саашадаа улам hайнаар хүдэлмэрилхые хүсэбэ. Тиин тэдэнэр түрүүшүүлэй дүршэлые улам дэлгэрүүлхэ, социалистическэ мүрысөөе бүри эршэдхэхэ гэжэ шиидэhэн байна. Һаядаа энэ бригадада агитационно-ниитын хүдэлмэри бүри hайнаар табигдаба. Агитатор-комсомолка Зундуева трактористнуудай дунда газетэнүүдые саг үргэлжэ уншадаг, мүн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байха юм.

Бригадын Улаан буланда элдэб номууд болон газетэнүүд элбэг байдаг. Мүн тэндэнь шатар дам бии. Трактористнуудай амарха гэр, шэнэ бани баригданхай.

Б. Будаев.

★ ★

Гашейнхид үгэдөө хүрэнэгүй

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ орохын урда тээ Гашейн МТС-эй коллектив 1950 ондо ехэнүүд талмайнуудhaa үргэлжэ үндэр ургаса хуряаха, тарилгые түргэнөөр ба эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ уялга абаhан юм. Мүнөө тэрэ уялгаа хэр зэргээр дүүргэжэ байhыень шалгахада гашейнхид хэлэhэн үгэдөө хүрэнгүй, хабарай тарилгые хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ байба. МТС 14 мянган гектар газар хахалха түсэбтэй аад, тэрэнээ хахадлаашьедүй байhaap. Тэрэшэлэн тарилгын эрхим болзорнуудые үнгэргэжэ байха юм. Уридшалан абтаhан мэдээнэй ёhoop тус МТС оройлоо 2 мянга гаран гектарта тарилга хэhэн байна.

Зарим бригадануудынь аяар мүнөө хүрэтэр тарилгын хүдэлмэринүүдтэ хүсэд шиидэжэ ороодүй. Жэшээлхэдэ Шаралдайн сельсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг № 12 бригада мэнэ hая болотор оройдоо 30 гектар тарилга хэhэн байба. Тус бригадын тракторна сеялкэнүүд гүйсэд ашаглагданагүй. Мүн тракторнуудынь ходо эбдэржэ миил байдаг ушарнууд гарана.

№ 41 тракторынь 10 үдэр соо хүдэлмэрилхэ зуураа 9 дахин задалагдаа. Гэбэшье, энэ тракторай хаанаашье эбдэрhэниинь мүнөө хүрэтэр мэдэгдээдүй байhaap.

Тэрэшэлэн «Ударник» колхозой поли дээрэ нүхэр Будниковай хүтэлбэрилдэг бригадын тракторнууд хамтадаа 200 час соо миил байба. Ехэнхидээ газогенераторна тракторнуудынь түлишэгүйдэжэ haатадаг байха юм. Энээниие колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Кудрявцев) мэдэжэ байдаг аад, тракторнуудые түлишөөр хангаха тушаа мүнөө хүрэтэр хэмжээ абанагүй.

«Улаан-Туяа» колхоздо тракторна сеялкэнүүд ходо эбдэржэ, өөдтэй юумэ хэнэгүй. Гэхэтэй хамта Гашейн МТС-тэ харьяата энэ колхозойхид үрhые гараар хаяжа, агротехникын заабариие бүдүүлигээр эбдэжэ байха юм. Мүн Сутайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо тракторнууд муугаар хүдэлмэрилнэ.

Майн эхэр Гашейн МТС-тэ харьяата колхозуудаар үдэр бүри 8 сеялкэ, 5—6 тракторнууд миил байдаг байгаа. Гэбэшье, МТС-эй дирекци тракторнуудай миил байха ябадалые болиулхын түлөө хүсэд оролдолго гаргаагүй байха юм. Тиимэhээ мүнөө хүрэтэр тракторнуудай миил байха ябадал үргэлжэлhөөр. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо газогенераторна нэгэ трактор аяар арба гаран хоног соо миил байна.

Аяар мүнөө хүрэтэр МТС-эй олонхи бригадануудта хоёр халаанай хүдэлмэри эмхидхэгдээгүй байха юм. Гадна, тракторна бригадануудта ажалай эмхидхэл болон жаяг заршам hулаар табигданхай. Мүн зарим трактористнууд үйлэдбэриингөө нормонуудые, олонхи трактористнууд үдэрэйнгөө нормонуудые дүүргэдэггүй байна. Мүн тракторна бригаданууднань тоо бүридхэл hулаар табигданхай.

МТС-эй директор нүхэр Перевалов, ахалагша механик нүхэр Хуторной гэгшэд тракторна бригаданuудта оло дахин ошодогшье haa, тэдэнэртэ болото туhаламжа үзүүлдэггүй, харин үрэ гарахагүй үгэнүүдые хэлээд лэ бусадаг байха юм.

Абаhан уялгаяа дүүргэхэ саг ерээ. Тиимэhээ Гашейн МТС-эй механизаторнууд хабарай тарилга дээрэ эрид хубилалга хэжэ, хэлэhэн үгэдөө заатагүй хүрэхын түлөө тэмсэхэ уялгатай.

М. Воробьев.

★

Агротехникын заабаринуудые эбдэнэ

ИВОЛГА. (**Телефоноор абтаба**). Колхозуудта хабарай тарилгын шанарые шалгаха рейд хэгдэжэ эхилбэ. Түрүүшын үдэр рейдтэ хабаадагшад аймагай 8 колхозуудта ошожо, полевой хүдэлмэринүүдэйнь шанарые шалгаhан байна. Тэдэнэр ехэнүүд дутуунуудые элирүүлээ.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо агротехникын заабаринуудые эбдэhэн баримтанууд илангаяа олон байба. Эндэ үрhэеэ хороор угаангүй тарилга хэжэ байhаниинь элирүүлэгдэбэ. Гадна, энэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Иволгын МТС-эй нүхэр Эрдынеевэй бригадын трактористнууд предплужнигуудгүйгөөр хабарай хахалалга хэhэн, хэтэрхэдээ, тракторайнгаа хойноhоо борнойнуудые шагтагалдаггүй байба.

Колхозой тарянажалай бригадын бригадир нүхэр Доржиев полевой хүдэлмэринүүдэй шанарые шалгадаггүй дээрэhээ агротехникын заабаринуудые эбдөhэн эдэ баримтые хүсэд мэдэхэгүй байшоо.

Каленовско сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо аяар мүнөө хүрэтэр 100 га пар борнойлогдонгүй, шиг нойтоёо гээжэ байна. Теэд, колхозой түрүүлэгшэ Овчинников ба тарянажалай бригадын бригадир Шунков гэгшэд борнойлгые удааруулан, агротехникын эрилтэнүүдые дүүргээгүй ябадалhaa ямаршье тобшолол хээгүй байhaap.

Тиихэдэ Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үрhэ андалдалгые мүнөө хүрэтэр дүүргэнгүй, кондиционно бэшэ үрhөөр тарилга хэжэ байха юм. Иимэ үрhөөр тарилга хэхыень агрономуудай хорижолhоншье haaнь, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыренжапов муу шанартай үрhэ тарина.

А. Бимбаев.

Заhагдаагүй сеялкэнүүдээр тарилга хэнэ

БИЧУРА. (**Телефоноор абтаба**). Бичурын МТС-тэ харьяата колхозуудай полинууд дээгүүр агротехникын заабаринуудые эбдэhэн баримтанууд элирүүлэгдэбэ.

«Коминтерн» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг нүхэр Доржиевай № 8 тракторна бригада полевой хүдэлмэринүүдые муу шанартайгаар үнгэргэжэ байна. Тракторист Абидуевай СТЗ тракторай хойноhоо шагтагалhан сеялкэнүүд хүсэд hайнаар заhабарилагдаагүй байха юм. Тиимэhээ сеялкэшэд Намсараев ба Доржиев гэгшэд муу шанартайгаар тарижа, хүдэлмэридөө голодhо гаргана. Гадна, энэ колхоз мэнэ hая болотор тарилгые жэгдэрэн эхилээгүй гэхэ гү, али аяар 4 сеялкэнүүдээ поли дээрэ гаргаагүй байба.

Мүн эндэ хахалалга борнойлго хоёрой хоорондо забhар гаргагдана.

Тэрэшэлэн «Красная звезда» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг № 5 тракторна бригадын зарим сеялкэнүүд муугаар заhабарилагдаhан байба. Тэрэнэй эсэстэ тарилга хэхэдээ далан гаргадаг байха юм. Мүн энэ бригадын сеялкэнүүд тон гүйхэнөөр тарилга хэнэ.

Гадна, эдэ колхозуудай полинууд дээгүүр хүдэлмэрилдэг тракторнуудай нэгэниинье предплужниггүй байха юм.

Бичурын МТС-эй дирекци колхозно полинууд дээгүүр агротехникын заабаринуудые эбдэжэ байhан эдэ баримтануудhaa тобшолол үшөө хээгүй байhaap гэжэ рейдтэ хабаадагшад мэдээсэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол СССР-эй Министрүүдэй Соведэй барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ Гүрэнэй Комитет байгуулха гэжэ тогтообо.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Һooho бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэгдэхэ хүрэтэр hooho наймаалгые хорихо ба hoohoop юумэ үйлэдбэрилхэ гурим тухай

СССР-эй Министрнүүдэй Сове- й 1950 оной апрелиин 25-да гар- hан № 1622 тогтоолтой зохил- уулан гүрэндэ тушаагдаха ёhотой ooho үридэг баримтануудые зог- оохын ба уридшалан зайлуулхын рилгоор БМАССР-эй Министр- үдэй Совет тусхай тогтоол гар- аба.

Энэ тогтоолой ёhoop, рыногүүд ээрэ ба бусад газарнуудта колхо- удай, колхознигуудай, үмсын ряашадай ажахынуудай ба бу- д гражданинуудай ажахынуу- й hooho наймаалалгань гү- ндэ hooho тушааха түсэбые хы республикын дүүргэтэр хо- мжологдобо. Республика до- р гүрэндэ hooho тушааха түсэбэй үргэгдэhэнэй hүүлдэ, имагта ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шөөлөөр, колхозууд, колхозни- уд, үмсын тарялшадай ажахы- уд ба бусад гражданинуудай ажахынууд hooho наймаалжа бо- охо байна.

Тус тогтоолоороо БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол гүрэндэ hooho тушааха түсэбые бүхы аймагай дүүргэтэр колхозуудhaaнь hooho болбосоруулхаяа абахыень нютагай промышленностиин предприятинуудые, олзоборилгын ба инвалидуудай кооперацинуудай артельнуудые, hooho үйлэдбэрилэн болбосоруулдаг мастерскойнуудтай колхозуудые, тэрэшэлэн ганса нэгээрээ хүдэлмэрилдэг кустарьнуудые хорибо.

Гүрэндэ hooho тушааха ёhотой колхознигууд ба бусад гражданинуудай ажахынууд өөhэдынгөө жэлэй уялгануудые дүүргэhэнэй hүүлээр, гүрэндэ hooho тушаалгада хабаадуулагдаагүй колхознигуудай ба бусад гражданинуудай ажахынууд хэрбээ бэлэдхэлэй Министерствын аймагай түлөөлэгшэдhөө гүрэндэ hooho тушааха уялгаhaa сүлөөлэгдөө гэhэн справкатай байгаа haa, hooho үйлэдбэрилэн болбосоруулха эрхэтэй.

ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациин таhагта

Хабарай тарилгын үедэ олониитын-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха

Һаяхан ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациин таhагта зүблөөн боложо, хабарай тарилгын үедэ Мухаршэбэрэй аймагта олониитэ-политическэ хүдэлмэриин ямараар ябажа байhан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша нүхэр Стулев энэ асуудалаар мэдээсэл хэбэ.

ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айком ба тэрээнэй пропаганда, агитациин таhаг хабарай тарилгын үедэ колхознигуудай ба МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хэгдэхэ олониитэ-политическэ хүдэлмэриие үргэдхэхэ тухай эмхидхэлэй шилээд ехэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээ. Хабарай тарилгын үедэ агитационно-ниитын хүдэлмэриие үргэдхэхэ, ажалшадые культурна талаарнь хангаха ба социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай асуудалнууд эхин партийна организацинуудай секретарьнуудай зүблөөн дээрэ, агитаторнуудай, хүдөөгэй лекторнүүдэй кустовой семинарнууд дээрэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй болон хүдөө ажахын механизаторнуудай аймагай зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байха юм.

Аймаг дотор 36 агитколлективүүд, тэдэнь 400 шахуу агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдэй түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилэн, полеводческо ба тракторна олонхи бригадануудта газетэ уншагдана, политическэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ, ханын газетэнүүд болон «Дайшалхы хуудаhанууд» гаргагдана, показательнуудай доскапууд түхеэрэгдэнхэй. Агитаторнууд болбол социалистическэ мүрысөөе улам дэлгэрүүлхэ тухай тракторна бригадын бригадир нүхэр Горюновой (Хонхолойн МТС) үүсхэhэн үүсхэлые дэмжээ. Тракторна бригаданууд, трактористнууд, газар хахалагшад ба үрhэ таригшад полевой хүдэлмэринүүдэй темпые түргэдхэхын ба шанарые hайжаруулхын түлөө, 1950 ондо үндэр ургаса хуряахын түлөө өөhэд хоорондоо мүрысэнэ.

Агитационно-ниитын хүдэлмэриие эмхидхэхэдэнь, полевой стануудые, болон тракторна вагончигуудые культурнаар түхеэрхэ ябадалдань, тэдэниие наглядна агитациин хэрэгсэлнүүдээр, библиотечкэнүүдээр, стол дээрэхи наадануудаар ба бусад хэрэгсэлнүүдээр хангаха хэрэгтэнь аймагай центрын партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинууд болбол колхозууд ба МТС-үүдтэ ехэхэн практическэ туhаламжа үзүүлнэ. Аймагай библиотекэ хадаа 14 нүүдэл библиотечкэнүүдтэ политическэ, уранhайханай ба хүдөө ажахын литература гаргажа үгөө.

Зүгөөр, байра дээрэнь шалгаhанай ба ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациин таhагта энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэhэнэй үндэhөөр Мухаршэбэртэ хабарай тарилгын үедэ хэгдэжэ байгаа ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ бии байhан ехэнүүд дутагдалнууд элирүүлэгдэбэ. Партиин айком ба тэрээнэй пропаганда болон агитациин таhаг болбол hунгуулиин кампаниин үедэ туйлагдаhан энэ хүдэлмэриин далайсые шилээд hуларуулаа.

Һүүлшын үедэ агитаторнуудай тоонь 170 хүнөөр, гол түлэб интеллигенциин дундаhaa, үсөөрhэн байна. Улад зоной дунда гэр гэртэнь ябуулагдаха политическэ агитаци үнэндөө зогсоогдоhоо.

Зарим колхозуудта («Путь Ленина», Кагановичын нэрэмжэтэ, «Политотдел», «Победитель») полевой ажалда хүдэлмэрилжэ байhан колхознигуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри ехэ хожомдожо эхилhэн байгаа. Хабарай тарилга дээрэ олониитын-политическэ хүдэлмэриие эмхидхэхэ асуудалнуудаар агитаторнуудай семинарнууд имагтал апрелиин hүүл багта үнгэргэгдэhэн байна. Олон агитаторнууд семинарта хабаадалсанагүй, тиихэ мүртөө зарим агитаторнууд агитационно хүдэлмэридэ hула бэлэдхэлтэй, социалистическэ мүрысөөе бодото hайнаар эмхидхэжэ ба толгойлжо шададаггүй байха юм. ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таhаг улад зоной дунда агитаторнуудай үнгэргэдэг хөөрэлдөөнүүд ба элидхэлнүүдэй идейнэ удхашанарай хойноhоо хиналта hулаар бэелүүлнэ.

Колхознигуудые киногоор хангаха ябадал муугаар табигданхай, зарим колхозуудта кино харуулагданагүй. Олон полевой стануудта ба тракторна бригадануудта улаан булангуудгүй, газетэнүүд абтанагүй, политическэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэгүй. Эдэ бүхы дутагдалнууд юугээр тайлбарилагданаб гэбэл, ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таhаг агитколлективэй хүдэлмэриие hулаар хүтэлбэрилнэ, хүдэлмэридөө эхин партийна организацинуудта түшэглэнэгүй, хабарай тарилгын үедэ олониитэ-политическэ хүдэлмэриие улам дэлгэрүүлхэ тушаа партиин айкомой хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхын хойноhoo үдэр бүриин хиналта эмхидхэнэгүй.

Хабарай тарилгада хүдэлмэрилжэ байгаа колхознигуудай ба МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда, мүн улад зоной дунда гэр гэртэнь олониитэ-политическэ хүдэлмэриин үргэн далайса туйлахые, мүн политическэ хүдэлмэриин идейнэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, агитаторнуудай, элидхэлшэдэй, лекторнүүдэй хүдэлмэриин удхашанартань анхаралаа улам ехээр хандуулха, агитаторнуудай семинар саг үргэлжэ үнгэргэжэ байха ябадал хангахые партиин Мухаршэбэрэй айкомой пропаганда ба агитациин таhагта hайшаагдаба. Мүнөө, хабарай тарилгын халуун саг ерээд байхада, полеводческо ба тракторна бригаданууд болбол политическэ хүдэлмэриин гол центрынь болохо ёhотой.

Аймагай партийна ба советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөөгэй интеллигенциие агитационно-ниитын хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаадуулха шухала байhан тухай асуудалда айкомой пропаганда ба агитациин таhагай анхарал хандуулагдаба. Олониитэ-политическэ хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ газетэнүүд, радио, кино үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёhотой. Газетэнүүдээр ба «Агитаторай блокнодоор» агитатор бүхэнэй хангагданхай байха ябадалые туйлаха, полевой стануудта, тракторна вагончигуудта байhан газетэ захигшадые газетэнүүдээр саг болзортонь хангаха тухай асуудалда анхаралаа табиха хэрэгтэй.

Бүхы агитационно-ниитын хүдэлмэри хадаа XVI областной партийна конференциин шиидхэбэринүүдэй үндэhэ hуури дээрэ ябуулагдаха ёhотой ба хабарай тарилгые амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгодо хандуулагданхай байха ёhотой.

ЛЕНИНИЗМ—ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ДЕМОКРАТИИН БА СОЦИАЛИЗМЫН ТҮЛӨӨ АРАДУУДАЙ ТЭМСЭЛЭЙ ТУГ

Бүхы дэлхэйн арадууд Владимир Ильич Ленинэй түрэһэнһөө хойшо наян жэлэй ойе апрелиин 22-го тэмдэглэбэ. Большевистскэ партиие ба советскэ гүрэниие байгуулагша, революционно наукын корифей — Ленин болбол ажалшадай вождь ба багша мүн.

Ленин хадаа марксизмые шэнэ түүхэтэ условинуудта, үхэжэ байгаа капитализмын условинуудта хүгжөөһэн ба үргэлжэлүүлһэн байна. Ленинизм болбол империализмын ба пролетарска революцинуудай эпохын, дэлхэйн бүмбэрсэгэй зургаанай нэгэ хуби дээрэ социализмын илалтын эпохын марксизм мүн.

Ленин Сталин хоёр өөһэдынгөө гениальна зохёолнууд соо капиталистическа богоолшолгые усадхахын түлөө бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй айхабтар ехэ дүй дүршэлые, СССР дотор социализм байгуулгын дүй дүршэлые согсолһон байна. Сохом иимэ ушарһаа ленинизм болбол марксистска теоретическэ ухаан бодолой оройнь, мүнөө сагай научна коммунизм болоо.

Советскэ социалистическэ гүрэниие бии болгожо ба байгуулжа, Ленин, Сталин хадаа капиталистическэ оронуудай ажалшадта социальна сүлөөрэлгын, социализмын зам заажа үгөө. Капиталистическэ оронуудай ажалшад, дарлагдаһан ба бэеэ даанхай байдалгүй арадууд хадаа ленинизмын бэелэл болоһон советскэ гүрэнэй агуухэ үльгэр жэшээгээр — капиталистнуудгүйгөөр ба помещигүүдгүйгөөр, мүлжэгшэд ба дарлагшадгүйгөөр яажа ажаһууха ба ажаллажа болохоб гэжэ хаража байна. Энэ хадаа монополистическэ капиталай диктатурада эсэргүү тэмсэлдэ пролетариадай ба тэрэнэй союзнигуудай хүсэнүүдые нигтаруулха ябадалда туйлай ехэ революционно нүлөө үзүүлнэ.

Ленин—Сталинай идеянүүд дэлхэйн бүхы оронуудтахи олон миллион хүнүүдые эзэлээ. Мүнөө улам олон ажалшад ленинизмын дайшалхы тугууд доро нигтаар эмхидэн жагсажа байна. Ленинизм болбол социализм тээшэ арадай демократиин оронуудай ажалшадай замыень гэрэлтүүлнэ. Ленинизм болбол эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө капиталистическэ оронуудай хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлые зоригжуулна. Бүхы арадууд эрхэ сүлөөтэй ба тэгшэ эрхэтэй байха гэһэн ленинскэ идеянүүд хадаа национальна бэеэ даанхай байхын түлөө, империалистическэ дарлагшадта эсэргүү колониальна ба бэеэ даагаагүй арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөниие зоригжуулна. Түүхэ болбол ленинскэ замаар урагшаа ябажа байна, юундэб гэхэдэ, нүхэр Сталинай заадаг ёһоор, ленинизм хадаа бүхы уласхоорондын хүгжэлтэ дотор үндэһэтэй юм. «...Ленинизм дотор гол шухалань,—гэжэ нүхэр Сталин бэшээ һэн, — пролетариадай диктатура мүн, тиимэһээ ленинизм хадаа бүхы оронуудта бултандань, тэрэ тоодо капиталистическэ хүгжэнгы оронуудташье, шухала хэрэгтэй ба уялгатай, бүхы оронуудай пролетаринарай интернациональна һургаал мүн болоно» (И. Сталин, Зохёолнууд, том 8, нюур 18).

* * *

Пролетариадай ба тэрэнэй партиин революционно тэмсэлэй стратеги болон тактикада зорюулагдаһан, «Коммунизмдахи «зүүнэй тала барилгын» үхибүүн ёһоной үбшэн» гэжэ зохёол соогоо агуухэ Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «Коммунизм болбол общественнэ ажабайдалай бүхы таланууд соохоо эрид шуудаар урган гаража байна, тэрэнэй эхин ургасануудынь хаа хаанагүй эрид шууд бии... Ерээдүй байдал ябабашье хаа бидэнэртэ хабаадана гэжэ коммунистнууд мэдэхэ ёһотой» (Зохёолнууд, том XXV, нюур 236).

Эдэ гүнзэгы удхатай үгэнүүдэй бэшэгдэһэн сагһаа хойшо гушан жэл үнгэрөө. В. И. Ленинэй хэһэн тобшололнуудынь хойшонхи событинуудай бүхы ябасаар баталагдаа. Энэ үе соо Россин хүдэлмэришэн анги большевистскэ партиин хүтэлбэри доро, ажалша тарияашантай союз хэжэ, СССР дотор социалистическэ общество байгуулаад, өөрынгөө хэтэ заяанай үг зорилго—коммунизм тээшэ амжалтатайгаар дабшажа ябана.

Гитлеровскэ оккупантнуудһаа Советскэ Армяар сүлөөлэгдэһэн Центральна ба Зүүн Урда Европын арадууд советскэ арадай үльгэр жэшээгээр, мүлжэгшэдэй засагые өөһэдынгөө мүрэ дээрэһээ абажа хаяад, өөһэдынгөө оронуудта арадай демократиин гурим тогтоогоо, мүнөө социализм амжалтатайгаар байгуулжа байна.

Хитадай оломиллион арад гоминданай реакционно хүсэнүүдые ба тэрэнэй англо-американска халхалагшадые илаа. Коммунистическэ партиин ба шалгарһан вождь Мао Цзе-дунай хүтэлбэри доро ябажа, хитад арад Хитадай Арадай Республика байгуулаад, үндэһэн демократическа шэнэлэлтэнүүдые—өөрынгөө ажахы һэргээн бодхоохо ба хүгжүүлхэ, шэнэ, бодото арадай культура байгуулха ябадалнуудые туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр хэжэ эхилээ.

Колониальна болон бэеэ даанхай байдалгүй оронуудай ажалшад национальна ба социальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлээ эршэдхэн шангадуулжа байна. Энэ тэмсэлэй ашаар Вьетнамай арадууд француузска колонизаторнуудые бута сохиһон ехэхэн илалта туйлаад, демократическа республика байгуулаа. Инди, Индонези, Малайя, Бирма ба бусад колониальна болон бэеэ даанхай байдалгүй оронуудта национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн улам үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Социализмын ба демократиин хүсэнүүдэй туйлай ехэ илалтань хадаа Германска демократическа республика байгуулагдаһан ябадал болоно. Тэрэ республика болбол немецкэ арадай единствын түлөө, эб найрамдалда дуратай единэ демократическа Германиин түлөө тэмсэжэ байна.

Бидэнэр агуухэ Сталинска эпоходо, ленинизмын түгэс илалтын эпоходо ажаһуунабди. Коммунизм хадаа ажабайдалай бүхы талануудай соохоо эрид шуудаар урган гаража байна гэжэ, гушан жэлэй саада тээхидэ орходоо мүнөө бүри жэшээлэшэгүй лабтай болоо. Манай сагта бүхы замууд коммунизм тээшэ абаашана. Ленинизмын илагдашагүй тугаар зоригжуулагдаһан дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы оронуудай арадууд илаха байһандаа гүнзэгы найдалтайгаар эб найрамдалай, демократиин түлөө, социализмын түлөө тэмсэжэ байна.

«Бүхы нацанууд,—гэжэ В. И. Ленин бэшээ һэн,—социализмда ерэхэ байһаниинь зайлашагүй, гэбэшье бултадаа нэгэн адляар ерэхэгүй юм, наца бүхэн хадаа демократиин али нэгэн формодо, пролетариадай диктатурын али нэгэн түхэл маягта, общественнэ ажабайдалай элдэб талануудые социалистическээр шэнэдхэн байгуулгануудай энэ гү, али тэрэ темпдэ онсо өөрэ илгаае оруулха байна» (Зохёолнууд, том, 23, 4-дэхи хэблэл, нюур 58).

Энэ ленинскэ положени болбол арадай демократиин оронуудай опыдоор гэршэлэгдээ, тэндэ ажалшад хадаа социализм байгуулха замда батаар ороод, тэрэниие амжалтатайгаар байгуулжа байна.

Пролетариадай диктатура тухай ленинскэ һургаалые коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэйл ашаар арадай демократиин оронуудта түүхэтэ шэнэдхэн байгуулганууд, социалистическэ байгуулалтын түрүүшын амжалтанууд туйлагдаха аргатай болоһон байна. Капитализмһаа социализмда шэлжэн орогло хадаа туйлай олон ба элдэб янзын политическэ формонуудые түрүүлхэ байха, «гэбэшье, удхань зайлашагүй нэгэл: пролетариадай диктатура байха юм» гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн (Зохёолнууд, том 25, нюур 385).

1920 ондо ородой хүдэлмэришэдэй түрүүшын коммунистическэ субботнигуудай дүнгүүдые гаргаха зуураа В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн:

«Бидэнэр үзэгдөө дуулдаагүй хүндэ хада хабсагайе һууриһаань хүдэлгөөбди... Бидэнэр хадаа өгэөн бүхөөр нэбтэрһэн мухар һүзэглэлнүүдые, олон зуунжэлэй эгээн бүхөөр тогтошоһон мунхаг заншалнуудые хүдэлгэжэ ба һандаргажа эхилээбди» (Зохёолнууд, том XXV, нюур 256).

Хашалта мэтээр ажалые харадаг капиталистическэ байгуулалтаһаа уг залгамжалһан тэрэ заншал мүнөө арадай демократиин оронуудта амжалтатайгаар үгы болон һалажа байна. Урдань, капиталистнуудай байхада, дарагдата байһанаа ажал болбол мүнөө арадай демократиин оронуудай олон түрүү хүдэлмэришэдтэ алдар солын ба баатаршалгын хэрэг болоо.

Ажалша тарияашантай хүдэлмэришэн ангиин хэһэн союз болбол пролетариадай диктатурын дээдэ принцип мүн болоно гэжэ Ленин Сталин хоёр бүхы оронуудай коммунистнуудые һургана. Пролетариадай диктатура хадаа ангиин союзай тусгаар формо мүн гэжэ Ленин Сталин хоёр һургадаг. «Энэнь, союзай энэ тусгаар формонь, юу болоноб гэхэдэ, — гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ,—энэ союзай хүтэлбэрилхы хүсэниинь пролетариат мүн болоно» (Зохёолнууд, том 8, нюур 27).

Арадай демократиин оронуудай коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинууд ажалша тарияашантай хүдэлмэришэн ангиин хэхэ союз тухай ленинско-сталинска һургаалые эрид шууд бэелүүлжэ байна. Энэ союзые бэхижүүлгэнь нэн түрүүн бүхы арадай-демократическа байгуулалтые бүхэжүүлхэ ябадалда харагдана. Тус союз дотор хүдэлмэришэн ангиин нүлөөе шангадхаха ябадал хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудые ба түрүүшын колхозуудые байгуулгада эли тодоор харагдана, Ленин ба Сталинаар хүтэлбэрилүүлэн шэглүүлэгдэдэг Советскэ Союзай хүдөө ажахын хүгжэһэн зам, олон миллион тарияашадай ажахынуудые нэлэнхыдэнь кооперировалһэн зам арадай демократиин оронуудтахи ажалша тарияашадай кооперировалгын хэрэгтэнь үльгэр жэшээ боложо үгэнэ.

Түрүү машинна техникэ ашаглаһанай үндэһэ һуури дээрэ ажалша тарияашадые кооперировалха политикые, хүдөөгэй капиталистическэ этгээдүүдые хизаарлаха ба түрихэ политикые удаа дараалан бэелүүлжэ, арадай демократиин оронуудай коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинууд болбол хүдөө ажахын хэлбэришэгүй дэбжэлтэ ба город болон деревниин ажалшадай материальна тэниглэн байдалай дээшэлэлтэ хангаа.

Мүн тэрэшэлэн арадай демократиин оронуудта культурна революци бэелүүлхэ зам дээрэ томохон алхам хэтдээ, формоороо национальна ба удхаараа социалистическэ культура байгуулагдажа байна.

Арадай-демократическа оронуудай ажалшад социализмын үндэһэ һууринуудые байгуулха хэрэгтэ эдэ ехэ ехэ амжалтануудаа Ленин—Сталинай агуухэ туг доро ябажа туйлаа.

«Манай хүгжэлтын хүдэлгэхэ хүсэнүүд ба манай арадай демократиин амжалтанууд тухай хэлэхэдээ бидэнэр болбол, — гэжэ Венгриин сүлөөлэгдэһэнһөө хойшо табан жэл болоһоной ойдо зорюулагдаһан баярай заседани дээрэ хэһэн элидхэл соогоо Матиас Ракоши заагаа һэн, —манда шухалын шухала ба шиидхэхы хүсэн болоһон туһаламжа, манай сүлөөлэгшын—Советскэ Союзай туһаламжа тухай хэлэхэ ёһотойбди. Советскэ арад ба тэрэнэй агуухэ вождь, венгрнүүдэй үнэн сэхэ хани нүхэр, сэсэмэргэн Сталинай зүгһөө манда эгээн олон янзын формоор үзүүлдэг энэ туһаламжа хадаа манай туйлаһан амжалтануудай, үндэһэ һуури ба манай ерээдүйн амжалтануудай баримта болохо байна».

Эб найрамдалай болон социализмын түлөө тэмсэлэй үндэһэ һуури дээрэ ургажа гараһан, СССР ба арадай демократиин оронуудай хоорондохи хани барисаагай холбоонууд үдэр бүри ургажа ба бүхэжэжэ байна. Советскэ Союз хадаа эдэ оронуудай арадуудые, бүхы дэлхэйн ажалшадые, В. И. Ленинэй хэлэһэн ёһоор, һайн дуранай зүбшөөрэлөөр, мүлжэгшэдтэ эсэргүү ажалшадай һанал нэгэдэлээр бэе тээшээ татан хандуулна.

«...Уласхоорондын революциин ба уласхоорондын реакциин саашанхи хүгжэлтын ябаса соогуур дэлхэйн оршон соо хоёр центр — социализм тээшэ эрмэлзэһэн оронуудые бэе тээшээ татадаг социалистическэ центр ба капитализм тээшэ эрмэлзэһэн оронуудые бэе тээшээ татадаг капиталистическэ центр бии болон бүрилдэхэ юм. Эдэ хоёр лагерьнуудай тэмсэл хадаа бүхы дэлхэй дээрэ капитализмын ба социализмын хуби заяае шиидхэхэ байна» (Зохёолнууд, том 10, нюур 135) гэжэ 1927 ондо американска хүдэлмэришэнэй түрүүшын делегацитай хэһэн хөөрэлдөөн соогоо нүхэр Сталинай хэлэһэн сэсэмэргэн үгэнүүдынь бодотоор бэелэн гэршэлэгдэбэ.

* * *

Социалистическэ ба капиталистическэ хоёр лагерьнуудай тэмсэл болбол 1917 оной октябрьда хүдэлмэришэд ба тарияашадай түрүүшын социалистическэ гүрэнэй бии болоһон сагһаа хойшо эхилһэн байгаа.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революци хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэдэ шэнэ эпохо нээгээ. Арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүйн түшэг тулгуури мүн болоһон Советскэ Союзай оршон байлга хадаа реакциин хара хүсэнүүдые хазаарлан барина, капиталистическэ оронуудтахи дарлагдаһан ангинуудай өөһэдыгөө сүлөөлхын түлөө тэмсэлыень хүнгэдхэжэ үгэнэ. Бүхы оронуудай мүлжэгшэдэй ба тэдэнэй агентура — баруунай социалистнууд болон Титын фашистска һүрэгэй зүгһөө Советскэ Союзда адагуусан ёһоор зэбүүрхэдэг ябадалынь сохом энээгээр лэ тайлбарилагдана.

Советскэ Союзаар толгойлогдоһон эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагерьта эсэргүүсэн империалистнуудай галзуугаар хороо бусалалгань дэлхэйн шэнэ дай бэлэдхэлгэдэ, капиталистическэ ба колониальна оронуудта ургажа байгаа демократическа хүдэлөөниие дараха гэһэн һэдэлгэнүүдтэ, ажалшадай ажаһуудалай хэмжээндэ империалистнуудай саашадаа добтолго хэхэ ябадалда, коммунистнуудта эсэргүү реакционно поход эмхидхэлгэдэ үзэгдэжэ байна. Гэбэшье, империалистическэ шуһашадай хороо бусалалгань түүхын ябасые гэдэргэнь эрьюулжэ шадахагүй. Энэ хадаа хосорхо ангиин хороо бусалалга мүн.

Агуухэ Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «Буржуази хадаа ухаа мэдээгүйгөөр аашална, ухаа мэдээгээ алдатараа хороор хошхорно, хэтэрүүлнэ, тэнэг юумэ хэнэ, большевигүүдһээ үһөөгөө эртээнһээ абана ба үглөөдэрэй гү, али үсэгэлдэрэй большевигүүдэй зуугаадыень, мянгаадыень, хэдэн зуугаад мянгаадыень үлүүгээр... хюдахаа оролдоно: иимэ юумэ хэхэдээ буржуази болбол түүхээр хосоролгодо зэмэлэгдэһэн бүхы ангинуудай хэдэгтэл адляар хэжэ байна» (Зохёолнууд, том XXV, нюур 236).

Капитализм болбол хүн түрэлтэнэй общиствын хүгжэлтын һаад үни болонхой. Тэрэ хадаа үйлэдбэриин хүсэнүүдые ба хэдэн миллион хүнүүдэй ами наһые ушар удхагүйгөөр гаргашална, улам бүри олон тооной хүнүүдые хахад үлэсхэлэн байдалда, үгырэлгэдэ ба хосоролгодо оруулна. Капиталистическэ оронуудта ургажа байгаа экономическа кризис ажалшадай зоболонто хохидолые улам бүри хурсадуулна. Империализмын хэрэм болоһон Америкын Холбоото Штадуудта хүдэлмэригүйшүүлэй ба хахад хүдэлмэригүйшүүлэй тоонь мүнөө 18 миллион хүрэтэр ургаа. Бүхы капиталистическэ оронуудтахи хүдэлмэригүйшүүлэй ба хүдэлмэригүй шахуу хүнүүдэй тоонь тэдэнэй хото бүлэнэрэйнь гэшүүдтэй хамта 150 миллион хүн болоно, энэ туйлай ехэ тоонь хамтадхан абтаһан Франциин ба Италиин хүн зоной тоое үлүүлнэ.

Капиталистическэ оронуудтахи ажалшад капиталистическэ богоолшолгын дарлалтаһаа өөһэдыгөө сүлөөлхын түлөө тэмсэнэ, гуйраншалгада, хүдэлмэригүйдэлгэдэ ба үлэсхэлэн байдалда эсэргүүсэнэ. Капиталай оронууд дотор боложо байгаа демократическа хүдэлөөн урдань үзэгдөө дуулдаагүй далайсатай болоо. Энэ хүдэлөөн хадаа национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэжэ байгаа колониальна оронуудай арадуудай айхабтар ехэ хүдэлөөнтэй ниилэжэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал байгуулхын түлөө бүгэдээрэ арадай тэмсэлэй таһаршагүй хубинь болоһон байна.

* * *

Демократическа хүдэлөөнэй ургалтаһаа, Советскэ Союзаар толгойлогдодог социализмын ба демократиин лагерын хэлбэришэгүйгөөр бэхижэлгэһээ сошордон айһан англо-американска империалистнууд СССР-тэ ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү шэнэ дай үүдхэхээ али болохоор эрмэлзэнэ. Энэ мэтээр тэдэнэр хадаа бутаран хосоролгоһоо капиталистическэ системые аршалан абаржа гү, али тэрэнэй оршон байлгыень ядахын сагта ойро зуураар хойшолуулжа шадаха байхабди гэжэ бодомжолдог юм.

Дайн сэрэгэй энэ гэмтэ түсэбүүд соогоо американска империалистнууд өөһэдынгөө агентурада — баруунай социалистнуудта, буржуазна националистнуудта, белградска фашистнуудта ехэхэн һуури үгэнэ. Эдэнэй туһаламжаар Уоллстридэй банкирнууд американска агрессиин дайн сэрэгэй ябуулгада Баруун Европын арадуудые татан оруулхаа оролдоно.

Американска дай үүдхэгшэд болбол **титовскэ бандада ехээр найдажа, арадай демократиин оронуудые СССР-һээ таһалан холодуулха, эдэ оронууд дотор контрреволюционно эрид хубилалта хэхэ гэһэн** харата муухай зорилго табиһан байгаа. Тиигэбшье американска дай һүжэрөөгшэдэй найдабаринь бодото хэрэг дээрээ бүтэхэ хубигүй байшоо. Революционно һэрэмжын үзэлөөр хүмүүжүүлэгдэһэн, арадай демократиин оронуудай коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинууд хадаа буржуазна национализмда эсэргүү хатуу шанга сохилто хээ, англо-американска разведкануудай бузар хүлһэншэд болоһон Райк, Костов, Патрашкану ба бусадые өлиргүүлэн бута сохёо.

Пролетарска интернационализмын ленинско-сталинска идеологи болбол хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы отрядуудые нигтаар жагсаана, тэдэнэй революционно һэрэмжые дээшэлүүлнэ, эб найрамдалай түлөө, социализмын түлөө тэмсэгшэдэй хүсэнүүдые хэдэн дахин арбидхана.

Бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн хадаа империалистнуудай гохо мэхэдэ, атомна шантаж ба дай үүдхэгшэдэй гэмтэ провокацида эсэргүүсэн тэмсэжэ, уласхоорондын хэмжээн дээрэ эмхидхэгдэһэн эб найрамдалай тала баригшадай эмхитэй фронтоор харюусанад.

Мүнөө дэлхэйн бүмбэрсэгэй нютаг бүхэндэхи хэдэн зуугаад миллион түрүү хүнүүд дайн сэрэгэй харгы хааха, эб найрамдалые хамгаалха гэһэн дайшалхы лозунг доро нигтаар нэгэдэжэ байна.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа ленинизмын идеянүүдээр гэрэлтүүлэгдэнэ.

Советскэ Союз болбол социалистическэ ба капиталистическэ системэ хоёрой амгалан тайбанаар байжа болохо тушаа ленинско-сталинска принципүүдэй түлөө, тэдэнэй амгалан тайбанаар мүрысөө хэлгын түлөө барандаа байжа байна. Гэбэшье, эб найрамдалые ба амгалан тайбанаар харилсан ажаллалгые эрид шууд ба үсэд нэтэрүү тэмсэлээр хангаха хэрэгтэй юм гэһэн нэгэ үнэн бодото байдал советскэ хүнүүдтэ ба дэлхэйн бүхы түрүү хүнүүдтэ мэдээжэ.

Иимэ ушарһаа түрүүшын ээлжээндэ бүхы хүн түрэлтэнэй урда шэнэ дай үүдхэгшэдтэ эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө үргэн аад, эршэмтэй, үсэд нэтэрүү тэмсэл ябуулха зорилго табигдаад байна. Хэрбээ эб найрамдалай хүсэнүүдэй һайнаар эмхидхэгдэһэн байгаа һаань, хэрбээ тэдэнэр эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ бүхы арга зэбсэгүүдые хэрэглэн, эдэбхитэйгээр тэмсээд байгаа һаань, энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ шадагдаха байна. Энэ тэмсэлэй амжалтань хадаа энээндэ хэдэн олон шэнэ шэнэ миллион простой хүнүүдые элсүүлэн хабаадуулһанһаа, реакциин харанхы хүсэнүүдые илажа болохо байһанда өөрынгөө дүршэл дээрэһээ этигэн мэдэржэ байгаа эб найрамдалай тала баригшадай энэ дабагдашагүй армиин эдэбхитэй ябуулгануудһаа дулдыдаха байна.

Капитализмын хүсэндэ эсэргүү тэмсэлдэ үргэн олониитын өөрынь политическэ дүршэлэй удхашанарые зааха зуураа, В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн:

«...Капиталаар дарлагдаһан үргэн олониитэ ажалшадай үнэхөөрөө тиимэ позицида хүрэжэ ерэхынь тулада, энээнэй тулада гансал пропаганда, гансал агитаци бага байна. Энээнэй тулада эдэ олониитын өөрынь политическэ дүршэл хэрэгтэй юм» (Зохёолнууд, том XXV, нюур 229).

Эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагерь хүгжэжэ ба бэхижэжэ байна. Мүнөө Советскэ Союзтай нэгэ лагерьта 800 миллион хүн зонтой, тайлбарилан хэлэхэдэ, газар дэлхэйн хүн зоной гурбанай нэгэ хубиһаа олон хүн зонтой Хитадай Арадай Республика ба арадай-демократическа гүрэнүүд мэтын иимэ оронууд ороод байжа байна. Мүн тэрэшэлэн бусад оронуудай хэдэн зуугаад миллион хүнүүд империалистическэ агрессидэ эсэргүү эб найрамдалай түлөө байжа байна. Франциин, Италиин, Австралиин ба бусад оронуудай коммунистнууд—арадай нангин интересүүдые аршалан хамгаалгын түрүү позицида жагсан байгаа хүнүүд хадаа СССР-тэ ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү дайн сэрэгтэ эдэ оронуудай арадууд хэзээдэшье ошохогүй гэжэ нэгэн һаналаар мэдүүлһэн байха юм.

«Бидэнэр эб найрамдалай түлөө тэмсэхэдээ, социализмын түлөө, коммунизмын түлөө тэмсэнэбди,—гэжэ Францин компартиин XII съезд дээрэ хэлэһэн элидхэл соогоо Морис Торез мэдүүлһэн байна,—**бидэнэр эгээл арюун ба эгээл үнэн сэхэ хэрэгэй түлөө тэмсэнэбди. Коммунизм хадаа үдэрэй ээлжээндэ табигданхай.** Коммунизмда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн бүхы добтолгонууд, хардалганууд, мүрп[...] гэнүүд коммунизмыел бэхижүү[...] ба хүсэжүүлжэ болохо байна».

Советскэ Союзай ба арадай де[...]мократиин оронуудай эб найр[...]далай политикань бүхы оронуу[...] үргэн олониитэ ажалшадай зүр[...] халуун дэмжэлгээр угтагдана.

Эб найрамдалай тала баригш[...]дай тоонь үдэр бүхэндэ олошо[...] Дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү та[...] тэмсэлынь улам бүри эршэд[...] Францин ба Италиин докерну[...] эдэ оронуудта американска им[...]риалистнуудай эльгээһэн буу зэб[...]сэгүүдые ашахаһаа арсана. Ажа[...]шад дайнда хабаатай буу зэбсэ[...] үйлэдбэрилэн гаргахаһаа арсана.

Эб найрамдалай тала баригш[...]дай Бүхэдэлхэйн конгрессэй С[...] үргэлжын комитедэй Стокгольмско сессиин абаһан шиидхэбэр[...] соо иигэжэ хэлэгдэнэ гэбэл:

«Агрессиин ба хүн зониие оло[...] хюдахаа гэһэн зэбсэг болохо атом[...] зэбсэгые хэлсээнгүй хоримжолхо [...] энэ шиидхэбэриие дүүргэлтэ боло[...]хын тула уласхоорондын хатуу шанга хиналта табиха ябадал[...] эринэбди.

Ямар-нэгэн орондо эсэргүү[...] атомна буу зэбсэгые эгээл түрү[...] хэрэглэһэн тэрэл правительств[...] сэрэгэй гэмтэн гэжэ бидэнэр тоо[...] хобди.

Бидэнэр энэ уряада гараа та[...] хыень дэлхэйн бүхы һайн сэдьх[...]тэй хүн зониие уряалнабди».

Арадуудай хоорондохи эб на[...]рамдалай ба хани барисаанай ле[...]нинско-сталинска политика болб[...] эб найрамдалай түлөө тэмсэ[...] хүсэ ехэтэ эмхидхэхы нүхэсэл [...]лоо.

«Советскэ засаг хадаа,—гэжэ н[...]хэр Сталин бэшэнэ,—империали[...]тическэ дайнда эсэргүү добтолг[...] эгээн түрүүн эхилһэн ба добто[...] эхилээд, дайн сэрэгые таһалуу[...]һан байна гэжэ үргэн олони[...] арад мэдэнэ,—гэжэ нүхэр Стал[...] бэшээ һэн. Советскэ Союз болб[...] шэнэ дайнда эсэргүү тэмсэл ябу[...]лагша, эгээн гансал орон мүн г[...] үргэн олониитэ арад харана. Тэ[...]нэр болбол арадуудай хоорондо[...] эб найрамдалай туг баригша [...] дайнда эсэргүү найдамтай ту[...] тулгуури мүн байһан хадань, [...]ветскэ засагые халуунаар һайш[...] дэмжэнэд. Ушар иимэһээ совет[...] засагай уласхоорондын алдар [...]лын урган дэбжэлгэ хадаа им[...]риалистическэ дайн сэрэгтэ ба [...]рэниие эмхидхэгшэдтэ эсэргүү бү[...] дэлхэйн үргэн олониитэ арад[...] зэбүүрхэлгын ургажа байһан [...]хай хэлэнэ» (Зохёолнууд, том [...] нюур 300).

Дэлхэйн арадууд шэнэ дайн[...] харгы хааха ба эб найрамдал[...] аршалан хамгаалха гэжэ дүр[...] шиидэнхэй байна. Ушар иимэ[...] Советскэ Союзда, агуухэ Стали[...]да тэдэнэй дурладагынь тиимэ е[...] хүсэтэй байха юм. Юундэб гэхэ[...] бүхы оронуудай арадууд имагта[...] эб найрамдалай тогтуурит[...] тэмсэгшые, ажалшадай ажамид[...]ралай ашаг туһа хамгаалагш[...] энээндэ харана. Нүхэр Сталин бол[...]бол бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамд[...] байгуулхын түлөө, арадуудай на[...]циональна бэеэ даанхай байдала[...] түлөө, арадуудай хоорондохи хан[...] барисаанай түлөө тэмсэлэй үнэн[...] хэрэгтэ хэлбэришэгүй үнэн сэ[...] байха ябадалые газар дэлхэйн про[...]стой хүнүүдэй зүрхэндэ залиршап[...] одон болгон бадаруулһан байна.

* * *

Ленинизм—энэ хадаа эб на[...]рамдалай, демократиин ба социали[...]мын түлөө тэмсэлдэ бүхы оронуу[...]дай ажалшадай дайшалхы ту[...] мүн. Энэ туг доро эб найрамдала[...] ба прогрессэй бүхы хүсэнүүд ни[...]таар жагсана. Ленинскэ мүнх[...] идеянүүд болбол хүн түрэлт[...]нэй урагшаа дабшаха замые, со[...]циализмда ороход замые гэрэлтүү[...]лэн заана. Түүхэ хадаа Ленин—Сталинай замаар урагшаа ябаж[...] байна. Коммунизм болбол реак[...]циин ба империализмын хүсэнү[...]дые илаха байна. Энээниие эб на[...]рамдалай ба социализмын түлө[...] тэмсэгшэдэй антиимпериалистиче[...]кэ, демократическа лагериин бат[...] жан бэхижэжэ байһан единство[...] баталан гэршэлнэ. Энээниие ком[...]мунистическэ ба хүдэлмэришэн[...] партинуудай зүгһөө олониит[...] үзүүлдэг улам бүри ургажа байга[...] нүлөөнь, капиталай оронуудт[...] демократическа хүдэлөөнэй ург[...]тань, колониальна ба бэеэ даанха[...] байдалгүй оронуудта боложо бай[...]гаа национально-сүлөөрэлгын хү[...]дэлөөнэй дэбжэлтэнь баталан гэр[...]шэлнэ.

Энээниие агуухэ Ленинэй ту[...] урагшань абажа ябагша нүх[...] Сталинай—коммунизмые жол[...]догшын сэсэмэргэн хүтэлбэринь б[...] баталан гэршэлнэ.

Л. Баранов.

Партийна группа—олониитые эмхидхэгшэ

...эхин парторганизациин ...ажал дээгүүрээ хэдэн олон ...үүдаар тарашанхай байдаг. ...партийна суглаа, бюро ...седанинуудые бригада гү, ...ермэ бүхэндэ, бүхы колхоздо ...асуудалнуудаар зарлаха ...ехэ бэрхэтэй байдаг.

...ниие хараадаа абажа, огтэ ...бригада дээрэ — центр... километрын газарта байгаа ...ажалай хоёрдохи бригада ...партийна группа байгуулаа. Тэрэ группа 4 коммунист... бүридэнэ. Эдээндэ үшөө ...сомолецууд туһална.

...коммунистнууд ба комсо...үүд болбол бригадынгаа ...зониие зориг-жуулдаг, хамаг ...хамааралсан, ажалые ам...тайгаар ябуулдаг гол хүсэ... мүн. Партийна группа һая... болоһон, эмхидхэлэй та...һулашье һаа, нилээд хүсэтэй ...аа харуулаа.

...ртийна группа бүхыдөө, груп... нүхэр Санжиев илангаяа, ...журамые бэхижүүлхын ба ...тые һайн шанартайгаар хэ...үлөө тон ехээр оролдоно. ...унистнууд ба комсомолецууд ...журам эбдэһэн ябадал... ...йра гамгүйгөөр тэмсэдэг ...Тогмитов трактористнууд-та горючи ба тоһо саг соонь табижа үгэдэггүй, ажал хойшо татадаг, мүн өлдүүрилһэн газарые хэмжэжэ үгэдэггүй байгаа. Партийна группа болбол нээмэл суглаан дээрэ нүхэр Тогмитовай буруу ябадалые хатуугаар шүүмжэлһэн, хойшодоо ажалдаа һайнаар хандадаг болохые дурадхаһан байгаа. Тэрээнһээ хойшо нүхэр Тогмитов алдуугаа заһаа.

Партийна группа болбол партийна аппарадай эгээл оперативна, шударгы звено мүн. Ямар асуудал гаранаб, тэрэ дорожь удаарангүй зүбшэн хэлсэхэ ба хэмжээ абаха арга партийна группада бии. Энээниие нимэ жэшээн дээрэ харуулхада болоно. Нэгэтэ һүни трактористнууд газар хахалхадаа далан гаргаһан байгаа. Үглөөдэрынь партийна группын үүсхэлээр бригадын бүхы гэшүүдэй хамтын суглаан татагдажа, тэдэ нүхэдэй алдуу хэлэгдэжэ үгтэһэн, шангаар шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Тэрээнһээ хойшо трактористнууд ажалдаа наринаар хандадаг болоо.

Энэ мэтын хэмжээ-ябуулгануудай хажуугаар агитационно хүдэлмэриие коммунистнууд ба комсомолецууд үргэнөөр ябуулдаг. Хээрэ, полиин условидо, ямар арга бииб, тэрэ бүримүһэн хэрэглэгдэдэг. Бригада өөрын улаан булантай. Тэрээн соонь газетэ, номууд, шатар, даам, радио бии. «Дайшалхы хуудаһан» хододоо гаргагдажа байдаг.

Улаан булан соо элдэб лекци ба элидхэлнүүд үнгэргэгдэдэг. Тарилга эхилһэнһээ хойшо агроном нүхэр Мягких, избач нүхэр Баторова, багша нүхэр Дансарунов элидхэл ба лекцинүүдые үнгэргэһэн байха юм.

Партийна группын ябуулһан эмхидхэлэй ба агитационно энэ хүдэлмэри һайн үрэ үгөө. Тус бригада майн 5-һаа орооһото культурые тарижа эхилээд, 4 хоног соо — майн 9 болотор түсэбэй ёһоор бүхыдөө таригдаха 356 га орооһото культурынгаа 159 гектарые тариһан байна. Иимэ темпээр ажаллажа байхадаа, тус бригада эртын культурые 9—10 хоногой болзор соо тарижа дүүргэхэ байна. Хоёрдохи бригада колхозой правлениин ба парторганизациин дамжуулгын Улаан тугые мүнөө барижа ябана.

Бригадын амжалта туйлалгада шиидхэхы үүргые коммунистнууд ба комсомолецууд өөзлбэ.

Ш. ГАРМАЕВ, Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эхин парторганизациин секретарь.

Сэмбын фабрикын ноохо зэрэлгын цехын Валентина Малофеевагай хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай бригада халаан бүхэндэ нормоёо 150 процент дүүргэн, гансал эрхим шанартай продукци гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Малофеева ноохо ээрэдэг станогой хүдэлмэри шалгажа байна. **М. Минеевэй фото.**

Эрхим сэгнэлтэнуудэй түлөө

(Улан-Удын бурят дунда һургуулиин директор нүхэр Е. Балтахиновтай хөөрэлдөөнһөө)

Энэ жэлдэ Улан-Удэ городой бурят дунда һургуули шалгалтанууд ба экзаменуудтаа урда жэлнүүдэйхидэ орходоо нилээд һайнаар бэлэдхэжэ байна. Һурагша бүхэнэй амжалтатайгаар һураха арга һуралсалай жэлэй эхинһээ хойшо бии болгогдоһон юм. Тэдэнэр һуралсалай бүхы хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагданхай.

Һургуулимнай шалгалтанууд ба экзаменуудтаа бэлэдхэлгые педагогическа Соведэй баталһан түсэбэй ёһоор ябуулна. Энэ түсэбтэй һурагша бүхэн танилсанхай.

Бүхы классууд һуралсалайнгаа программануудые үзэжэ үни дүүргэнхэй. Тиигээд, материалаа дабтан үзэлгэ боложо байна. Энэ дабталга 10-дахи класста майн 15-да, бусад классуудта майн 17-до дүүрэхэ юм.

Физикэ, хими, биологиин кабинедүүдтэ һуралсалай элдэб приборнууд суглуулагданхай. Математика, географиин комнатонуудта формулануудтай плакадууд, карта нууд олоор бии болгогдонхой. Мүн уншалгын зал соо ород ба түрэлхи хэлэнүүд дээрэ, литература да хабаатай учебнигүүд ба уранһайханай номууд элбэг. Һурагшад үдэр бүхэндэ, урогуудайнгаа һүүлээр тус кабинедүүдтэ, комнатонуудта ерэдэг заншалтай.

Неделидээ хэдэн дахин 10-дахи классайхидта — юрэчхы лекцинүүд, бусадта — консультацинууд хэгдэнэ. Һуралсалдаа гээгдэнги һурагшадтай багшанар тусхай дабталга хэжэ, тэдэнэй ямараар һуража байһаниие неделидээ нэгэ дахин һургуулиин дирекцидэ мэдээсэдэг байна. Мүн бүхы һурагшадай экзаменуудтаа хэр зэргээр бэлэдхэжэ байһыень багшанар хирэ хирэ болоод лэ шалгадаг. Шалгалтын дүнгүүд линейкэ дээрэ тэдээндэ соносхогдодог юм.

Комсомольско, пионерскэ организацинууд болон һурагшадай комитет энэ шухала бэлэдхэлдэ һурагшадай бүхы хүсые элсүүлэлсэнэ. Тэдэнэр һургуулиин дирекци ба багшанарай эрхим туһалагшад болонхой. Комсомольско организациин бюрогой гэшүүд һурагшадай шалгалтанууд ба экзаменуудтаа бэлэдхэлые шалгаха рейд үнгэргэжэ байна. Пионерскэ сбор дээрэ тус асуудал дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдөө. Һаяхан һурагшадай комитедэй зүблөөн боложо, «Экзаменуудта бэлэдхэлгын үедэ классна эмхидхэгшэдэй хэхэ хүдэлмэринүүд тухай» гэһэн асуудалые зүбшэн хэлсэбэ. «Эрдэм ба хүсэл» гэжэ ханын газетэ эдэ хэмжээ-ябуулгануудта эршэмтэйгээр хабаадалсадаг байна.

Гадна, городой институдуудай багшанар ехэ һонин лекцинүүдые һурагшадта уншана. Һүүлэй үедэ Менделеевэй периодическа системэ тухай болон математикын, физикын ба бусад асуудалнуудаар хэдэ хэдэн лекцинүүд уншагдаа.

Спортивна ба уранһайханай кружогууд эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр һурагшадай элүүр энхэ, бэе һайнтай байха, бүхы талаараа хүгжэн ургаха ябадалдань угаа ехээр туһална.

Экзаменуудай урда тээ һургуулияа шэмээн гоёохын түлөө ехэхэн хүдэлмэринүүд хэгдэнхэй. Уранһайханаар бэшэгдэһэн плакадууд, лозунгнууд һурагшадые бүхы хүсөө эршэдэн эрхим һайнаар һурахые уряалнад. Һурагшадай һуралсалые болоод ажабайдалые харуулһан фотовыставкэ эмхидхэгдэжэ байна.

Иимэнүүд бэлэдхэлтэйгөөр бурят дунда һургуули шалгалтанууд ба экзаменуудтаа ерэхээ байна. Һурагшад эрхим сэгнэлтэнүүдые абажа, Эхэ ороноо баясуулхань найдамтай.

Б. Дондоков.

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерстводэ

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерство болбол Великобританиһаа Москвада байгаа посольстводо майн 9-дэ ното эльгээбэ. Советскэ погранична харуул энэ оной майн 1-дэ Мурманскһаа зүүн тээшэ 170 километрын хараанда «Этрурия» гэжэ английска загаһа барилгын траулерые бариба гэжэ мэдээсэгдэнэ. Тус траулер эрьеһээ 1,5 мильдэ советскэ уһан соо хуулита бусаар загаһа барижа, советскэ территориальна уһануудай хилые эбдэһэн байна.

Советскэ эрьеһээ 1,5 миль зайтай газарта хуулита бусаар загаһа бариһан баримтые траулерай капитан Ч. Чепмэн мэдэржэ, зохихо актда гар табиба.

Ч. Чепмэн хуулита бусаар бариһан загаһаяа, советскэ хуулиин ёһоор хуряалган, 300 түхэриг хэмжээтэй ялада советскэ органуудаар хабаадуулагдаба.

Великобританиин посольствын майн 11-дэ дурсагдаһан ялые түлэһэнтэйнь дашарамдуулан, «Этрурия» траулер тэрэ дары сүлөөлэгдэһэн байна.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Секретарь г-н Трюгве Ли Москва ерэбэ

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Секретарь г-н Трюгве Ли, Генеральна Секретариин туһалагша К. Е. Зинченко ба Нэгэдэмэл Нацануудай Организациһаа Прагада байдаг Информационно Центрын директор г-н О. Риттер гэгшэдээр үдэшэгдэн майн 11-дэ Москва ерэ.

Г-н Трюгве Лие СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо А. А. Громыко, Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин хэрэгүүдые эрхилхэ, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Таһагые Даагшын уялгануудые гүр зуура дүүргэгшэ А. А. Рошин, тэрэшэлэн ООН-эй Европейскэ Экономическа комиссиин гүйсэдхэгшэ секретарь ба мүнөө Москвада байһан г-н Г. Мюрдаль, ООН-һоо Москвада байгаа Информационно Центрын директор М. С. Вавилов, Швециин посол г-н Р. Сльман, Норвегиин хэрэгүүдээр саг зуура этигэмжэлэгдэһэн г-н Х. Акре гэгшэд Внуковско аэродром дээрэ угтаба.

(ТАСС).

Ханын газетэнүүд тарилга дээрэ

...барай тарилгада зорюулаг... ханын газетэнүүд Мухаршэ... аймагай Сутайн сомоной ...най ба Молотовой нэрэмжэтэ ...үүдта гарана. Эдэнь тарилгын ...мэри богони болзор соо, эр... шанартайгаар дүүргэлгэдэ ту...

...линай нэрэмжэтэ колхозой ...нь «Сталинец» гэжэ нэрэ... юм. Тэндэхи партийна эхин ...изациин секретарь Дондок ...ов, бригадир Очиров ба бу... эдэбхитэд газетэ гаргалгата ...тайгаар хабаадана.

«...алинецын» һүүлэй номерто ...р Цыбенов Гашейн МТС-эй ...тракторист Дамба Раднаев ...бэшэһэн байна.

...евой бригадын бригадир ...Очиров хадаа залуу колхоз... З. Дондукова, Ж. Самбуев ...Цыбикмитова гэгшэдэй аба... ...рилгаяа дүүргэн, стахановскаар ...ажа байһан тухай бэшэбэ. «...колхознигууд, эдээнһээ жэ... абагты!» гэжэ бригадир ...на.

...лгын үедэ нэгэшье ажалта ...моогүй, һэбхи залхуу Баль... ...маевые селькорнууд эрид ...шүүмжэлээ.

...олотовой нэрэмжэтэ колхоздо ...шевистскэ колхозой түлөө!» ...ханын газетэ гарадаг. «Хүн... ...тэмдэг» орденто Хонхо... МТС-эй № 20 отрядай трак... ...Бальжинима Доржиев ...ваци хэхэдээ хоёр-гурбан нормо дүүргэдэг тухайнь селькор Балданов тус газетэдэ бэшэбэ.

Бальжинима Доржиевай жэшээгээр Бальжинима ба Санжи Батуевууд мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Мүн тракторист Гомбоевай отряд пар хахалалгын ба культивациин түсэб үлүүлэн дүүргээ гэжэ колхозой ханын газетэдэ хэлэгдэнэ.

Иигэжэ, «Большевистскэ колхозой түлөө!» газетэ олониитын социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ үүргэеэ бэелүүлнэ.

Трактористнууд Р. Будажапов, Г. Кулаков гэгшэдэй газараа гүйхэнөөр хахалдаг ба горючи дутааһан, голодһо гаргадаг тухайла тракторна бригадын учетчик Ш. Раднаев бэшэнэ. Газетын сигналаар хэмжээ абтажа, Будажапов ба Кулаков гэгшэд гүйхэн хахалалгатай газараа түлөөһэгүйгөөр дахин элдүүрилээ, гаргашалһан горючияа өөһэдөө түлэхэ болоо. Ханын газетэ шанарай түлөө нигэжэ тэмсэнэ.

«Ханын газетэ хадаа партийна ба комсомольско организацинуудай зүгһөө олониитые эмхидхэхэ ехэ хүсэн мүн» —гэжэ Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Бармитов газетэдээ бэшэнэ.

Үнэхөөрөөшье, нүхэр Сталинай хэлэһэнэй ёһоор, коммунистическэ байгуулалтын түлөө тэмсэлдэнь партийна организацинуудта хэблэлһээ үлүү хурса зэбсэг үгы бшуу.

И. Тугутов.

Партийна ажабайдалай хроники

Иволгын аймагай Оронгын территориальна парторганизацидахи, «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» шудалха кружок (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр В. Монтатов) һайнаар хүдэлмэрилнэ. Кружогойхид программна материалаа үзэжэ дүүргээд, үзэһэнөө дабтажа байна. Кружогто һурадаг коммунистнууд өөһэдынгөө идейно-политическэ хэмжээе оролдосотойгоор дээшэлүүлнэ. Нүхэд Р. Танхаров ба Кишектуев гэгшэд онсо шалгаранхай.

Мүнөө тус кружок һуралсалайнгаа жэлэй дүнгүүдые гаргаха занятинуудта эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ байна.

Л. Бондаренко.

* * *

Мухаршэбэрэй аймагай Шаралдайн сомоной Ворошиловай, Кагановичын нэрэмжэтэ, Мухаршэбэрэй сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ ба Ново-Заганска сельсоведэй «Красный Заган» колхозуудтахи тракторна бригадануудта партийно-комсомольско группанууд эмхидхэгдэһэн юм. Тэдэнь мүнөө тарилгын үедэ ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айком һаяшаг колхозуудай парторганизацинуудай секретарьнарай семинар үнгэргэбэ. Семинарта 37 хүн хабаадаа. Тэндэ хабаадагшад «Партийна суглаануудые үнгэргэлгэ», «Партийна политическэ хүдэлмэриие өмхидхэн табилга» гэһэн ба бусад темэнүүдээр лекцинүүдые шагнаба.

Б. Тугнуйский.

...олхозно барилганuudые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ

☆

(Хүдөөгэй ба колхозно барилгачуудые эрхилхэ хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска суглаанһаа)

☆ ☆

...гша оной майн 10—11-най ...үүдтэ хүдөөгэй ба колхозно ...ганuudые эрхилхэ хүдэлмэ...шэдэй республиканска тү...ын суглаан болобо. Суглаан... ...хабаадагшад «1950 ондо хэг... байһан барилгануудай ябаса ...шанхи зорилгонууд тухай» ...ССР-эй Министрнүүдэй Со... дэргэдэхи хүдөөгэй ба кол... барилгануудые эрхилхэ ...влениин начальник нүхэр ...евичын элидхэл зүбшэн хэл...

...1949 ондо республикын кол...үүдтэ 600 байрын гэрнүүд, 86 ...урна ажаһуудалай элдэб эм...ргаанууд ба 1250 үйлэдбэ... ...ажахын барилганууд хэгдэ... байна. Эдэ барилганууд дээрэ ...бригаданууд хүдэлмэрилһэн ...а. Тэдэнэр барилгада зорюу... ...лээд ехэ модо бэлэдхэе.

...гэрэгшэ жэлэй хүдэлмэриин ...үүдые гаргахада, республика ...моридой байрануудые ба... ...н түсэб—49,2 процент, эбэр... ...до малай байрануудые—142,6 ...ент, гахайн байрануудые—113 ...ент, хони, ямаанай байрануу... — 165,1 процент, шубуунай ...нуудые барилга оройдоо 11,6 ...ент дүүргэгдэһэн байха юм. ...50 мянган тонно силос дара... ...хеэрэлгэнүүд хэгдэхэ аад, ...даһан байна.

...грайн аймаг колхозно ба хү... ...барилгануудые хэлгээр рес... ...ка соо түрүү зэргэдэ ябана. ...малай олон байранууд, мүн ...нигуудта зорюулагдаһан ...ууд болон хэдэн сушилка... ба бусад барилганууд шэ... ...гдэһэн байха юм.

...ндэ Зэдын, Сэлэнгын аймаа... 1949 ондо колхозно барил... ...дые хэхэ түсэб таһалдуулаг...даһан байна. Мүн Байкало-Кударын,Ториин, Ахын аймагуудта малай байранууд тон хангалтагүйгөөр хэгдэжэ байха юм. Эдэ аймагууд нёдондонойнгоо алдуунуудһаа һургаал абажа, мүнөө жэлдэ барилганuudые һайнаар ябуулхын орондо, харин 1950 оной гараһанһаа хойшо өөдтэй юумэ хээгүй байһаар.

Гадна, зарим аймагуудта малай типовой байрануудые бариха ябадалые хэрэгсээнгүй, ехэ алдуу хэнэ. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай колхозууд 1949 ондо малажалай 32 байрануудые бариһан аад, оройдоо гурбыень типовой гуримаар бүтээһэн байха юм. Тэрэшэлэн Хориин аймагта типовой нэгэшье байра баригдаагүй. Мүнөө типовой байрануудые барилгада шухалын шухала анхарал хандуулагдана. Ушарынь хадаа малажалай фермэнүүдтэхи хүшэр хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилхада имагтал нимэ байранууд хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозно ба хүдөөгэй барилганuudые хэхэ түсэбүүдэй зарим аймагуудта таһалдаһан шалтагааниинь юуб гэхэдэ, энэ хүдэлмэри тон ехээр гээгдэжэ эхилһэн ба эмхигүйгөөр үнгэргэгдэһэн байха юм. 1950 ондо зарим аймагуудай, илангаяа Закаменай, Баргажанай, Кударын, Хориин аймагуудай колхозууд барилгын хүдэлмэринүүдые баһал гээгдэжэ эхилһэн гэхэ гү, али энэ талаар оройдоо юушье хээдүй байна.

1949 ондо манай республикын бүхы аймагуудта хүдөөгэй ба колхозно барилганuudые эрхилхэ таһагууд шэнээр эмхидхэгдэһэн байха юм. Эдэ таһагууд хүдөө нютагуудта хэгдэхэ барилганuudые зүбөөр түсэблэхэ, колхозуудта барилга хэлгэдэнь туһалха, колхознигуудые барилгын хүдэлмэринүүдэй мэргэжэлдэ һургаха, нютагуудта модо болон бусад материалнуудые үйлэдбэрилхэ мэтын шухала хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ уялгатай. Тиин, энэ уялгана аймагуудтахи хүдөөгэй ба колхозно барилганuudые эрхилхэ таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд ямараар дүүргэжэ байнаб гэжэ хараад үзэхэдэ, энэ хүндэтэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандажа байһан ябадал үзэгдэнэ. Яруунын ба Мухаршэбэрэй аймагуудтахи таһагуудые даагшад Красовский ба Жарников гэгшэд колхозно барилганuudые түсэблэхэ ябадалда тон харюусалгагүйгөөр хандадаг байха юм. Тиимэһээ эдэ аймагуудта барилгын хүдэлмэринүүд хангалтагүйгөөр үнгэрэгдэжэ байна.

Саашань нүхэр Гершевич колхозно ба совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор, малай барилганuudые саг соонь, эрхим шанартайгаар хэхэ ябадалай шухалын шухала зорилго болоод байһыень онсолон тэмдэглээ. Тиихэ зуураа, 1950 ондо хэгдэхэ барилгын хүдэлмэринүүдэй түсэбые заатагүй дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тулада модо болон бусад хэрэгсэлнүүдые саг соонь бэлэдхэхэ, барилга хэхэ кадрнуудые һургаха ба тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, Зэдын аймагай техник-барилгаша нүхэр Сухаревай жэшээгээр шабараар ба чурkanуудаар түргэн методээр барилга хэхэ ябадал дэлгэрүүлхэ тушаа хэлэбэ. Мүн барилгын хүдэлмэринүүдые түсэблэхэ асуудал дээрэ тогтобо.

Нүхэр Гершевич колхозно барилганuudай аймагуудта ямараар үнгэргэгдэжэ байһаниие элидхээд лэ, харин, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хүдөөгэй ба колхозно барилганuudые эрхилхэ Управлениин зүгһөө аймагуудтахи таһагуудта ямар туһаламжа үзүүлэгдэдэг тухай хэлээгүй байһаниинь, мүн өөрыгөө шүүмжэлээгүйнь гэмшэлтэй. Үгэ хэлэгшэд тус Управлениин хүдэлмэриие нилээд шүүмжэлээ. Тиихэлээр Управлениин хүдэлмэридэ ехэ дутуунуудай байһаниинь элитэ болоно. Теэд, энээн тушаа элидхэл соо тон багаар хэлэгдээ.

Олон нүхэдэй хэлэһэн дээрэһээ тобшолол хэхэдэ, аймагуудта шэнээр эмхидхэгдэһэн энэ таһагууд ехэнхидээ аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын таһагуудтай холбоо барисаагүйгөөр хүдэлмэрилдэг байна. Энээн тушаа нүхэд Петров (Хэжэнгэ), Ванданов (Тори) ба бусад хэлэһэн байна.

Тэрэшэлэн үгэ хэлэгшэд нүхэд Шустов (Байкало-Кудара), Шульгин (Кяхта) ба бусад Бурмонкоопсоюзые шангаар шүүмжэлээ. Ушарынь хадаа, Бурмонкоопсоюз болбол барилгын материалнуудые—хадааһан, түмэр ба бусад хэрэгсэлнүүдые хүдөө нютагуудта гаргажа наймаалдаггүй байха юм.

Эндэ Бурмонкоопсоюзай түлөөлэгшэ нүхэр Дугарон барилганuudта хэрэгтэй зүйлнүүдээр колхозуудые хангаха сэхэ үүргэеэ мэдэрэнгүй, харин энэ хэрэг аймагуудай өөһэдынь хэхэ хүдэлмэри гээшэ гэхэ тэдысэ хэлэбэ. Аймагуудһаа барилгын материалнуудые эриһэн захил манда ородоггүй юм. Хэрбээ Улан-Удын базануудһаа материалнуудые хүдөө нютагуудта ехээр гаргаа һаамнай, колхозууд тэрэниие абахагүй бээз гэжэ нүхэр Дугарон суглаан дээрэ сэхэ мэдүүлһэн байха юм.

Суглаанда хабаадагшад нүхэр Дугароной хэлэһэниие буруушааха зуураа, барилгын хэрэгсэлнүүдые хүдөө нютагуудта саг үргэлжэ элбэгээр гаргажа байхыень Бурмонкоопсоюзһаа эрилтэ хэбэ.

Мухаршэбэрэй аймагта олон колхозууд барилгын хүдэлмэринүүдэй түсэбые таһалдуулха аюулда хүргөө. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, хүдөөгэй ба колхозно барилганuudые эрхилхэ аймагай таһагые даагша нүхэр Жарников өөрынгөө хэрэгтэ тон харюусалгагүйгөөр хандадаг, түсэблэлгые тоодоггүй байна.

Нүхэр Жарников суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, барилганuudай түсэб дан ехээр үгтэнэ, тиимэһээ дүүргэгдэхэнь бэрхэтэй байдаг гэбэ. Колхознигуудай культурна эрилтэнүүдэй улам ехэ болохо, мүн адуу малай үдэхэ тудам барилганууд үшөө олон хэрэгтэй болоно ха юм. Хэрбээ нүхэр Жарников энээниие ойлгохогүй байгаа һаа, колхозно барилганuudые зүбөөр хүтэлбэрилжэ шадахагүй бшуу.

Зэдын аймагай хүдөөгэй ба колхозно барилганuudые эрхилхэ таһагай техник—барилгаша нүхэр Сухарев шабараар ба чуркаар барилганuudые түргэн методээр хэдэг дүй дуршэл тухайгаа хөөрэжэ, эндэ сугларагшадые һонирхуулаа.

—Барилганuudые үргэнөөр ябуулхын тулада колхоз бүридэ өөрын дархашуул-мастернуудые бэлэдхэхэ шухала. Энэ зорилгоор, манай таһаг һаядаа аймагай колхоз бүриһөө 2—3 хүниие суглуулжа, тэдэниие шабараар ба чуркаар барилга хэхэ дүршэлдэ һургахаар хараална. Эдэнэр Котовскиин нэрэмжэтэ колхоздо түргэн методээр хурьганай байра барижа, практическа ажал дээрэ һуралсаха юм,—гэжэ нүхэр Сухарев хэлэһэн байна.

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министрые орлогшо нүхэр Балдаев малажалай барилганuudта колхознигуудые олоор элсүүлхэ, тэдэнэй ажахые зүбөөр эмхидхэхэ асуудалда тогтожо хэлээ.

Удаань ВКП(б)-гэй Обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Лесик XVI областной партийна конференциин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада малажалай типовой байрануудые, мүн малшадай байрын гэрнүүдые бариха хүдэлмэринүүдые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала байһаниие тэмдэглэбэ.

—Дархашуул — мэргэжэлтэдые олоор бэлэдхэхэ, колхозуудта барилгын саг үргэлжын бригадануудые заатагүй эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тиин, барилгын хүдэлмэринүүдые сезоноор бэшэ, харин түхэреэн жэл соо ябуулха шухала. Энэ хадаа гансал хүдөөгэй ба колхозно барилганuudые эрхилхэ таһагуудай бэшэ, мүн аймагуудтахи хүтэлбэрилхы бүхы организацинуудай уялга мүн. Ушарынь хадаа малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбэй гол зорилгонуудай нэгэн хадаа адуу малые типовой байрануудаар гүйсэд хангалга болоно,—гээд нүхэр Лесик үгэеэ дүүргэбэ.

Суглаан дээрэ хамта 18 хүн үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь, тэдэнэр хүдөөгэй ба колхозно барилганuudые үргэнөөр хэхэ уялга абаад, Иркутска ба Читинскэ областиин барилгашадые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан байна.

Заочно һуралсал— шухала хэрэг

Сталинска эпохын залуу үетэниие коммунистическээр хүмүүжүүлхэ гэһэн угаа хүндэтэй зорилго багшанарай урда табигданхай. Имагтал түгэс мэргэжэлтэй багша энэ үүргэеэ гүйсэд дүүргэжэ шадаха байна.

Багшанарай кадрнуудые бэлэдхэлгэ хоёр һалбаряар ябуулагдана гэбэл: педагогическа, багшанарай институдуудта, педагогическа училищинуудта очноор ба заочноор һуралсал болоно.

Манай орон дотор заочно һуралсал угаа ехээр дэлгэрэнхэй. Хэдэн мянган хүнүүд багшанарай дээдэ ба дунда һургуулинуудые заочноор дүүргэнэ.

Хаа хаанагүй уялгата долоон жэлэй һуралсалай бэелүүлэгдэжэ байһан дээрэһээ жэл ерэхэ бүри багшанарай тоо олошорхо ёһоороо олошорно. Гэбэшье, педагогическа, багшанарай институдуудые дүүргээгүй гү, али дунда һургуулитай багшанар 5—10 классуудта заадаг байна. Энээнһээ шалтагаалжа, һуралсалай шанарай муудаха ябадалнууд али олон үзэгдэнэ. Саашадаа иимэ ушарта эсэс табихын зорилготойгоор, һургуули бүхэниие хүсэд һайн бэлэдхэлтэй багшанараар хангаха хэрэгтэй байна. Энэ зорилгые бэелүүлгэдэ багшанарай заочно һуралсал ехэхэн үүргэ эзэлнэ.

Манай парти ба правительство хадаа хүдэлмэриһөө һамшангүйгөөр багшанарай һурахада таарамжатай бүхы эрхэ нүхэсэл бии болгонхой. СССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1946 оной апрелиин 29-нэй тогтоолой үндэһөөр, заочнигуудта олон хүнгэлэлтэнүүд үгтэнэ. Тодорхойлбол, тэдэнэр амаралтын үдэрһөө гадуур неделидээ 4 үдэшэ олониитын хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэнэ. Мүн 5—10 классуудта заадаг багшанар консультационно пункт ошохын тула һарадаа нэгэ үдэр (суббото) ажалһаа сүлөөлэгдэдэг байна. Гадна, Бурят-Монголой гүрэнэй педагогическа ба багшанарай институдуудай заочнигууд һуралсалай түлөөһэнһөө сүм хүнгэлэгдэнэ. Тэдэнэр һуралсалай номуудые министээр абана.

Тиимэһээ заочник бүхэн һайнаар һуража, болзор соогоо һуралсалайнгаа түсэбые дүүргэхэ арга боломжотой. Парти ба правительствын энэ оролдолгодо өрхимээр харюусан, хэдэн олон заочнигууд амжалтатайгаар һурадаг байна.

Мүнөө жэлдэ педагогическа, багшанарай институдуудай болон педучилищинуудай заочно һуралсалай таһагуудта абалга апрелиин 1-һээ эхилэнхэй. Мэргэжэлтэй багшанарые бэлэдхэлгэ хадаа заочнигуудые абаха ябадалые эршэмтэйгээр үнгэргэлгэһөө ниилээд дулдыдана.

Заочно һуралсалда абалгын үнгэрэгшэ жэлэй дүнгые хаража үзэбэл, энэ шухала хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлһэн газарта заочнигуудые абалгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Хориин аймагай арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Паймаков тусхайта хэмжээнүүдые абахаһаа гадна, багшанарай дунда ойлгууламжын хүдөлмэри ехээр ябуулаа. Энэ хэрэгтэнь аймагай газетэ туһалаа. Тус аймагһаа заочнигуудые абалгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэ һэн. Мүн бүхы заочнигууд сессидээ ерэжэ, яһала һайн бэлэдхэлтэй байһанаа экзаменууд дээрэ харуулаа. Заочнигууд Линхоев, Аюева, Кузьмина, Зайков, Сарсадских ба бусад һуралсалайнгаа түсэбые гүйсэд дүүргэһэн байна.

Харин заочнигуудые абалгын хүдэлмэри аймаг бүхэндэ һайнаар ябуулагдаагүй. Олонхи аймОНО-нууд энэ талаар түсэбөө дүүргээгүй. Арадай гэгээрэлэй зарим өмхи зургаанууд энэ шухала хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг хэбээрэ. Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн (аймОНО-е даагша нүхэр Лободенко), Заиграйн (аймОНО-е даагша нүхэр Марактуев) ба бусад ОНО-нууд илангаяа ехэ дутагдалнуудтай.

Тусхай бэлэдхэлгүй байбашье, һурадаггүй зууһаадһаа үлүү багшанар манай республикын һургуулинуудай 5—10 классуудта заана. Тиихэдэ 2—3 жэлдэ нэгэ курсадаа һурадаг багшанар бии. Аймагуудай арадай гэгээрэлэй таһагууд ба БМАССР-эй гэгээрэлэй Министерство эдэ баримтануудые мэдэжэ байбашье, тусхай хэмжээнүүдые абанагүй.

Заочнигуудые шэнээр абалгые болзор соонь эршэмтэйгээр үнгэргэхэ шухала. Аймагуудай арадай гэгээрэлэй таһагууд энэ хэрэгтэ бодото анхаралаа табиха уялгатай.

Мүн аймаг бүхэндэ дунда һургуулинуудай дэргэдэ заочноор һурахые хүсэгшэдтэ зорюулһан консультацинуудые энэ жэлдэ эмхидхэхэ хэрэгтэй. Экзаменуудтаа һурагшадай амжалтатайгаар бэлэдхэхэ бүхы эрхэ нүхэсэл байгуулха шухала. Гэгээрэлэй Министерствын ба аймагуудай арадай гэгээрэлэй таһагуудай инспекторнууд зунай экзаменационно сессидэ заочнигуудай хэр зэргээр бэлэдхэжэ байһаниие шалгаха хүдэлмэреэ шангадхаха зэргэтэй.

Арадай гэгээрэлэй таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй ба һургуулиин директорнуудай эдэбхитэйгээр туһалаа һаань, заочнигуудай өөһэдөө оролдолго хэшээл гаргаа һаань, педагогическа ба багшанарай институдуудай заочно һуралсалай таһагууд зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байна.

Т. Карпова, Бурят-Монголой Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй педагогическа институдай директорые орлогшо.

„Б.-М. Үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

Барилгын модо бэлэдхэнэ

«Б. М. Үнэн» газетэдэ Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой клубгүй тухай бэшэгдэһэн байгаа.

— Дурсагдаһан колхозой правлени энэ жэлдэ клубай барилгые финансово-үйлэдбэриингөө түсэбөөр хараалаад, барилгын модо бэлэдхэжэ эхилээ, — гэжэ Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомһоо манай редакцида мэдээсэбэ.

Шарапов Галданов хоёр бригадирнуудай тушаалһаа сүлөөлэгдэбэ

«Б. М. Үнэн» газетын байгша оной апрелиин 9-эй номерто: «Бригадануудые бэхижүүлхын орондо бригадирнуудые һэлгэлгээр һамаарна» гэһэн гаршагтай статья толилогдоо һэн.

Молотовой нэрэмжэтэ ба «Коминтерн» колхозуудай партийна эхин организацинуудай суглаанууд дээрэ тус статья зүбшэн хэлсэгдээд, тариаанажалай бригадануудай бригадирнууд болгогдоһон Шарапов ба Галданов гэгшэдэй орондо, ондоо үнэн сэхэ хүнүүдые томилхыень колхозой түрүүлэгшэнэрһээ суглаан эриһэн байна.

Мүнөө партийна суглаануудай тогтоол дүүргэгдэә. Шарапов Галданов хоёр бригадирнуудһаа сүлөөлэгдэбэ, — гэжэ ВКП(б)-гэй Иволгын айкомой секретарь нүхэр Д. Цырендоржиев манай редакцида мэдээсэбэ.

Клубынь сүлөөлэгдэхэнь

«Склад болоһон клуб» гэһэн гаршагтай статья «Б. М. Үнэн» газетын байгша оной апрелиин 5-най номерто толилогдоһон байгаа.

—Манай заабариин ёһоор, «Заготзерногой» Попереченскэ пункт Эгэтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой клуб соо байһан тарияагаа зөөжэ эхилээ. Энэ хүдэлмэри ойрын саг соо дүүргэгдэхэ.

Мүн хүдөө нютагта ябуулагдаха культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һулаар хүтэлбэрилһэн тушаань Эгэтын сомсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Балмаевта заагаад, энэ хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые абахыень тэрээндэ дурадхагдаа,— гэжэ Яруунын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ц. Цыренжапов манай редакцида мэдээсэбэ.

---

6 тонно сахар эльгээгдэө

Кяхтын аймагта сахарай ба кондитерска зүйлнүүдэй хомор байһан тухай бэшэг «Б. М. Үнэн» газетын редакцида ерэһэн байгаа.

Бурмонторгын коммерческэ директор нүхэр Поздняковай манай редакцида мэдээсэһэнэй ёһоор, Бурмонторгын Кяхтын отделенидэ апрель һарада 2 тонно сахар ба 3,346 тонно кондитерска зүйл, мүн майн 8-да 4 тонно сахар эльгээгдэә.

Саг үргэлжын комитедэй уряада Германска демократическа республикын 15 миллион хүн гар табяа

БЕРЛИН, майн 10. (ТАСС). Атомна зэбсэг хоримжолхо уряада гар табилга эмхидхэхын тулада, эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй Немецкэ комитедээр ябуулагдажа байгаа хүдэлмэриие Германска демократическа республикын хүн зон халуунаар дэмжэнэ. Тэндэхи хүдэлмэришэд, наукын ба культурын ажал-ябуулагшад бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэхээр шиидэнхэй байна.

Мүнөө үедэ тус республика доторхи 15 миллион шахуу хүн Саг үргэлжын комитедэй уряада гар табяа.

„Ачесон, эндэһээ арилагты!“

Англида Ачесоной ерэһэн тушаа буруушаал

ЛОНДОН, майн 11. (ТАСС). США-гай Гүрэнэй секретарь Ачесоной майн 9-дэ лондонско «Савой» гэжэ отель соо обедлэхэ үедэнь, английска комсомолой гэшүүд плакадуудые бариад тус отелиин урдууравь гараба. Тэдэ плакадууд дээрэнь иигэжэ бэшээтэй байгаа: «Ачесон, эндэһээ арилагты!»; «Өөрынгөө сэрэгэй түсэбүүдые абаад тонилогты!» Плакадуудай нэгэн дээрэнь англичануудта хандаһан иимэ уряа байба: «Банкирнууд — янкануудай түлөө үхэлгэһөө арсагты!».

Ниитэберлинскэ магистрадта һунгаха һунгалтанууд тухай асуудал тушаа

БЕРЛИН, майн 10. (ТАСС). Апрелиин 20-до Берлинэй баруун секторнүүдэй магистрадай обербургомистр Ройтер Берлиндэхи советскэ, английска, американска ба французска комендантнуудта бэшэгүүдтэйгээр хандажа, Берлинэй баруун секторнүүдэй городской депутадуудай суглаан хадаа 1948 ондо зохёогдоһон Берлинэй конституциин проектын үндэһэ һуури дээрэ ба 1946 ондо болоһон һунгалтануудай журамаар ниитэберлинскэ һунгалтануудые үнгэргэхөөр шиидээ гэжэ мэдээсэбэ.

Апрелиин 21-дэ Берлиндэхи английска, американска ба французска комендантнууд Ройтерто эльгээһэн бэшэгүүдэйнгээ буулгабариие Берлинэй советскэ комендантда эльгээбэ. Тиихэдээ, США-гай, Англиин ба Франциин эзэмдэлгын засагаархидай шиидхэбэреэр 1949 оной майда Берлинэй баруун секторнүүд тушаа хүсэндөө оруулагдаһан эзэмдэлгын статудые үлөөжэ, һунгалтанууд тухай дурадхалые зүбшөөһэн харюу үгэбэ.

Майн 8-да Берлиндэхи Советскэ Контрольно Комисиин түлөөлэгшын уялгануудые гүйсэдхэгшэ полковник Елизаров Берлинэй баруун секторнүүдэй комендантнуудта иимэ удхатай бэшэгүүдые ябуулаа гэбэл:

«Ниитэберлинскэ һунгалтануудые үнгэргэхэ тухай асуудалаар Берлинэй баруун секторнүүдэй обербургомистртэ танай эльгээһэн энэ оной апрелиин 21-нэй бэшэгэй буулгабариие абаһанаа баталнаб. Танай бэшэг соо хэлэгдэһэн дурадхалнууд дүрбэн талын зохихо органуудта ёһотойгоор оруулагдаагүй, харин Берлинэй баруун секторнүүдэй обербургомистртэ адресовалагдаһан байбашье һаань ниитэберлинскэ һунгалтануудые үнгэргэхэ тухай ба Берлинэй нэгэдэл тухай асуудалые танай табиһан ушарһаа, би өөрынгөө зүгһөө иигэжэ мэдүүлхые шухалада тоолоноб.

Советскэ правительство дүрбэн талын шалгалта доро Берлиндэ ниитэ городской сүлөөтэ һунгалтануудые үнгэргэхэ гэһэн дурадхалаа үшөө 1949 оной июньдэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй харалгада табиһаниинь мэдээжэ. Энээниие хүтэлбэри болгон Берлиндэхи Советскэ Контрольно Комиссиин түлөөлхэ газар хадаа демократическа эхи үндэһэн дээрэ городой нэгэдэлые һэргээн байгуулхын тула ниитэберлинскэ сүлөөтэ һунгалтануудые түргөөр үнгэргэхые шухалашалдаг байгаа, шухалашалжа байна.

Советскэ Контрольно Комиссиин түлөөлхэ газар хадаа Берлиндэ демократическа сүлөөтэ һунгалтануудые иимэ журамаар үнгэргэхэнь зүйтэй гэжэ тоолоно:

1. Бүхы Берлиндэ демократическа сүлөөтэ һунгалтанууд хадаа 1946 оной октябрьда хэрэглэгдэһэн һунгуулиин процедурын үндэһэ һуури дээрэ дүрбэн талын шалгалта доро үнгэргэгдэхэ ёһотой.

2. Берлиндэ һунгалтануудые үнгэргэхын тула тэгшэ эрхын үндэһэ һуури дээрэ, тайлбарилан хэлэхэдэ нэгэн талаһаа—советскэ секторһээ, нүгөө талаһаа — баруун секторнүүдһээ тэгшэ түлөөлэлгын үндэһэ һуури дээрэ немецүүдһээ комисси бүридүүлэн бии болгохо.

Комисси хадаа 1946 оной һунгалтанууд тухай дүримэй (бүлэг 4) ёһоор, магистрадтай байха функцинуудые бэелүүлхэ ба дүрбэн талын шалгалта доро ажаллаха байна.

3. Һунгуулиин эрхээ хаһагдаһан нюурнуудай тооё багадхахын зорилгоор, һунгуулиин эрхэтэй нюурнууд тушаа тодорхойлһон, 1947 оной һунгалтанууд тухай дүримэй II бүлэгые дахин хаража үзэхэ. Суудаар һунгуулиин эрхэнүүдээ хагдаһан нюурнуудһаа гадна, нацистска партиин ба нацистска бусад организацинуудай гэшүүд байһан хүнүүдтэ һунгуулиин эрхэ олгохо гурим тогтоохо ябадал бодожо үзэхэ.

4. Ехэ Берлиндэ зүбшөөгдэһэн политическэ бүхы партинууд, тэрэшэлэн союзна хоорондын комендатураар зүбшөөгдэһэн общественнэ бүхы организацинууд ниитэберлинскэ магистрадта һунгаха һунгалтанууд дээрэ кандидадые дэбжүүлхэ эрхэтэй байха ёһотой.

5. Городой һунгагдаһан управлени хадаа Ехэ Берлинэй 1946 оной конституциин үндэһэ һуури дээрэ ажаллаха байна.

6. 1949 оной майда Берлинэй баруун гурбан секторнүүдэй комендантнуудай сепаратна шиидхэбэреэр хүсэндөө оруулагдаһан эзэмдэлгын статудые болюулха, городой баруун секторнүүдтэ немецкэ демократическа организацинуудай сүлөөтэ ябуулга зүбшөөрхэ.

7. Берлиндэ үнэхөөр сүлөөтэ демократическа һунгалтануудые амгалан оршон байдалда үнгэргэхэ шухала арга боломжо байгуулхын тула бүхы эзэмдэгшэ державануудай гарнизонуудые Берлинһээ гаргаха, Берлиниие секторнүүдтэ хубааха ябадалые үгы болгохо.

Дээрэ дурсагдаһан дурадхалнууд хадаа үнэхөөр сүлөөтэ, демократическа ниитэберлинскэ һунгалтануудые хангаха гансахан зүб зам гээшэ, эдэ дурадхалнуудые бэелүүлгэ хадаа демократическа үндэһэ һуури дээрэ Германиин нэгэдэлые һэргээн бодхоохо хэрэгтэ горьтойхон нэмэри болохо һэн».

Японско уһан-сэрэгэй флодые США һэргээн бодхоожо байна

ПРАГА. Телепресс агентствын Гонконгско корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, «далайн аюулгүйе хамгаалха албан» гэдэгэй мэдэлдэ японско 12 портнууд нэмээн үгтэхэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан американска сэрэгэй олон корабльнууд Японидо үгтэхэнь. Японско уһан-сэрэгэй флодой урдын 50 мянган офицернүүд ба матросууд японско флодые һэргээн бодхоохо түсэбтэ хараалагдаһан ёһоор уһан-сэрэгэй бэлэдхэл гараха болоно.

США-дэ сэрэгэй албан тухай хуулиие һунааха гэб

Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэгүүдые эрхилхэ палатын комисси сэрэгэй алба хэхэ тухай хуулиие хоёр жэлээр һунааха гэһэн хуулиин проектые һайшааба.

США-дэ үхибүүдые худалдана

НЬЮ-ЙОРК, майн 10. (ТАСС). Һүүлэй үедэ американска зарим газетэнүүд США-дэ үхибүүдые худалдаһан тухай материалнуудые толилбо.

Үхибүүдэй бюрогой мэдээнэй ёһоор, хуулита бусаар түрэһэн үхибүүдэй хахадынь мэргэжэлтэй наймаашадай гарта ороно. Тэдэнэр үхибүүдые дам худалдажа, угаа ехэ олзо олоно. Тэдэнэй зариманиинь үхибүүдые худалдаад, жэлдээ 100 мянган доллар хүрэтэр слодог байна.

Фельет...

Гэргэн „мэдэлшын“ газарда...

Улан-Удэдэ (Загородная № 4) ажаһуудаг Т... Анна Митрофановна болбол городой базар дээгүүр... елдэн, карта гэрэлээр мэдэдэг хүмби гэсэгээжэ... тэрые мэхэлхэ гэжэ оролдоно.

Улаа марян хубсаһатай
Урдаһаам
эхэнэр намда ерээд,
Угаа шухала хэрэгтэйдэл
Уринаар хэлэбэ эмнеэд:
«Шамтай, хүбүүхэн, ойлгыш теэд,
Шанга юумэ болохоо байн,
Шарбуунын хатан дурлашоод,
Шамтай үелхөө бэлэн байн...
...Энээнһээ урагша ябаһыеш,
Энээнһээ хойшо ябахыеш
Таагаад хэлэхэб бултыень,
Теэд...
Тоһодыш альга, картыем...
Табан солхообхон»,—
гэмсээрээ
Хубхай нам руу эмнибэ,
Хуурай өнеэдээр миһэрбэ.
Зүрхэн дээрэм яларагша
Зүүһэн «ВЛКСМ» тэмдэгыем
Залд гэжэ харамсаараа
Забхай гэргэн «мэдэлшэн»
Забда тухаяа алдашаба.
***
Хэрээһэн һолообоор... тузаар гү.!:
Хүниие мэхэлдэг ааша зан
Хуушан сагай манан соо.

«Мэдэлшэн» худар хёлойжо...
Хадхан хэлэбэб иигэжэ:
«Мэдэдэг хадаа мэдыш да...
Картадашни үнэншэдэг
Харин эндэ нэгэш хүн
Олдохо гү даа?
Үгы д...
Базар. Наймаан. Дүүрэн...
Байгаа бэлэй шууяархан.
«Мэдэлшэ» гэргэн эрьелдэн
Алхаба тиишээ хараашалха...
«Мэдыш» гэжэ гүйха хү.
Нэгэндэ ошоод шэбэнэбэ,
Тэрэнь сухалдан үлдэбэ.
Урмаа хухаран «мэдэлшэн»
Үшөө нэгэндэ дүтэлбэ,
Тэрэнь картынь обёоржорхёо...
«Тонило саашаа» гэһэндэл
Түргэн буруу харашаба.
Гэргэн гэнтэ хултагад гэн
Сүхэрэнги
саашаа дут...
Шамтай тэндэ ушараа һаань
Буруу хараарай,
уншаг...

Ц. Бад...

Колхозой барилга

Заиграйн аймагай Ацагадай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ барилгын ехэхэн хүдэлмэри эрхилхэ байна. 1000 толгой тахяагай байра барихаһаа гадна, правлениин конторо бариха ба колхозойнгоо клубые шэнэдхэн табиха юм.

Моторoор хүдэлгэгдэдэг модо хюрөөдэхэ рама тодхогдоод, барилгын модо бэлдэжэ захалхань. Мүн тэрэнэй дэргэдэ тээрмэ баригдахань.

Т. Раднаева.

Шэнэ тиражын шүүбэринүүд

Улан-Удын № 301 нее... касса СССР-эй арадай а... һэргээн бодхоохо ба хүгжөө... рэнэй Хоёрдохи урьһаламжын... жаар облигацинуудта тудаһан... бэринүүдые түлэжэ эхилээ. ...жын гаргагдаһанһаа хойшо... лэй үдэрнүүд хүрэтэр тус ... хамта дээрээ 318 мянган т... городой ажалшадта түлэбэ.

Энээнһээ гадна, 10000 ба... түхэригэй нэжээд шүүбэр... тудаба. Һаяар эдэ хоёр шү... нүүд түлэгдэхэ байна.

Үндэр бүтээсэ

Кяхтын гуталай фабрика майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ апрель һарынгаа программые болзорһоонь 5 үдэр урид дүүргэһэн байна. Фабрикын эрхим стахановецууд нүхэр Неволин, Сутамьев ба Бурлаков гэгшэд хахад жэлэйнгээ даалгабаринуудые дүүргэбэ.

В. Жигжитов.

Адуушанай амжал...

Кяхтын аймагай Больше-... сомоной Сталинай нэрэмжэ... хозой адуушан Санжиев н... жэлдэ даажа абаһан 36 г... 36 унагадые абажа, хоро... гөөр ондо оруулһан юм. ... нүхэр Санжиев энэ жэлэй т... дые һайнаар абажа захала...

Д. Цыб...

Тобшо һонинууд

◆ **Хүүгэдэй техническэ станци.** Кяхта городто хүүгэдэй техническэ станци хүдэлмэрилнэ. Городой һургуулинуудай һурагшад тэндэ ошожо, сүлөөтэй сагтаа элдэб наадануудые хэжэ һурана.

◆ **Колхозниггуудта лекци.** Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд һаяхан уласхоорондын байдал тухай лекци дуулаба.

◆ **100 кубометр түлеэ бэлдэбэ.** Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан-туя» колхозой гэшүүд воскресник эмхидхэжэ, Барай эхин һургуулида 100 кубометр түлеэ бэлдэжэ үгэбэ.

◆ **МТФ-дэ улаан булан.** Кяхтын аймагай Усть-Кираанай сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ ... МТФ-гэй дэргэдэ улаан бул... бэ. Тэндэнь «Родина» гэжэ ... приёмник, патефон табигдаа, газетэ ба журналнууд бии. ... колхозой малшад тэндээ суг... сүлөөтэй сагаа культурнаар ... гэнэ.

◆ **Уншагшадай конферен...** ...рят-Монголой зооветинст... Сталинска шангай лауреат В... Ажаевай «Москваһаа холо» ... романаар уншагшадай конф... үнгэргэгдэбэ. Конференцидэ ... тудай студентнэр олоороо ... далсаа. Тус номой хүмүүж... удхашанар тухай олон хүн ... гээ.

Дүтын зам нээгдэхэнь

Кяхтын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд хабар, намар ба зунай үедэ Сүхэ голой нүгөө талада гараха аргагүй дээрэһээ хэдэн километр холуур, аяар Сүхын арһанай заводоор тойрожо тэрэ голые гаталдаг байһан юм. Мүнөө тэдэнэр Бухта гэжэ ... та Сүхэ голые сэхэ гаталха ... хоод табиха гэжэ байна.

Иигэжэ тус колхозойхид ... ойрын зам нээхэнь.

Д. Хандаж...

ХРОНИКО

СССР-эй Верховно Советэй Президиум нүхэр **Константин Михайлович Соколовые** СССР-эй Министрнүүдэй Советэй барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ Гүрэнэй Комитедэй Түрүүлэгшэ болгон томилбо.

* * *

СССР-эй Министрнүүдэй Совет нүхэр **Константин Михайлович Соколовые** СССР-эй Городской барилгын Министрын нэгэдэхи орлогшын уялгануудһаа сүлөөлөө.

БМАССР-эй Верховно Со... Президиум нүхэр Иван Па... **Култышевые** Бурят-Монг... АССР-эй Министрнүүдэй Со... Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлог... томилбо.

* * *

БМАССР-эй Верховно Со... Президиум нүхэр Иосиф Антон... Антонюгые Бурят-Монголой А... эй Министрнүүдэй Советэй Т... лэгшын нэгэдэхи орлогшын у... нуудһаа сүлөөлөө.

Харюусалгатай редактор Д. Д. ЛУБСАН...

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба балетэй театрта — «Малиновкада болоһон түрэ» (үдэр), «Цыганска дуран» (үдэшэ).

Гүрэнэй филармонидо — Концерт.

«Прогресс» кинотеатрта — «Александр Попов».

«Эрдэм» кинотеатрта — ...ша».

Городой культура ба а... тын паркда — ниитэ сэнгэлг... лоожо, духовой оркестрын ... доро танца ба ёхор болохо.

Түмэрзамайхидай садта — ...тын сэнгэлгэн болохо.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23 писем трудящихся и информации — 6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02297. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000